

Интервю ► 8
Осигуровките
трябва да се
намалят през
2011 г.

Светла Костадинова, изп.
директор на Института за
пазарна икономика

Компании ► 12

Крайт на масовата приватизация за “Мултигруп”

pari.bg
Пари

Вторник

19 октомври 2010, брой 198 (5009)

USD/BGN: 1.40748

▲ +1.39%

Българска народна банка

EUR/USD: 1.38960

▼ -1.37%

Българска народна банка

Sofix: 363.07

▼ -0.55%

Българска фондова борса

BG40: 112.92

▲ +0.04%

Българска фондова борса

цена 1.50 лева

9 770861 560012 >

ФИРМИТЕ: ИСКАМЕ ПРЕДСКАЗУЕМОСТ

Липсата на прозрачна, стабилна и предвидима бизнес среда е най-сериозният проблем пред бизнеса. Министрите си тръгнаха по-рано от кръглата маса на индустриалците и не поеха лично конкретни ангажименти

Новини ► 9

Лекарите
отново
планират
протести

Пазари ► 13

Всеки
четвърти
строител
затвори

Приложение CSR
► 17-23

Векът на
отговорните
компаниии

Печеливш
Димитър Димитров

Изпълнителният директор на „Софарма Трейдинг“ АД Димитър Димитров няма как да не е доволен от ръста в продажбите на компанията. Само през септември търговското дружество е реализирало 20.8% повишение на приходите си на годишна база до 33 млн. лв. За първите девет месеца продажбите са донесли 289 млн. лв. в касата на дружеството, или с 15% повече.

Губещ
Пенчо Попов

Изпълнителният директор на Български гържавни железници обяви пред БНР, че може да подаде оставка заради поредицата от инциденти с влакове в последно време. На 4 октомври над 20 души пострадаха при сблъсък между гва влака край Драгоман. Вчера три вагона на пътнически влак герайлираха до гара Септември. Според Пенчо Попов причината за вчерашния инцидент е човешка немарливост.

Мнения

► По темата „Невъоръжен лов на инвестиции“
► Нищо не могат да направят ганъчните по морето. Там си има схеми непростъпни. Продават на някой чужденец апартамент за 150 000 EUR, обявяват, че са го продали за 10-12 000 лв., и после пак го ползват, но приписват доходите на чужденеца, дето го притежава... или не споменават за доходи. И понеже няма реални ганъци, има добри доходи, дори и минимално обслужване. На никой от мушките или от синчетата на бившите комунажи не му пука за нивото на обслужването. Лесни пари. Безконтролна държава. Схеми за отбягване на ганъци и лесни пари - безброй, да му мисли тъпният българин, който работи и си мисли все още, че така един ден ще успее.

mooncho

pari.bg Top 3

1 И гържавни, и железни... И харчим както си искаме. БДЖ не пропуска да плаща за застраховки, които може да се окажат невалидни.

2 Защо Турция ни трябва в ЕС. Повеќе пазар в Европа, повече демокрация в Турция - присъединяването на Южния ни съсед към Европейския съюз е селка, изгодна и за двете страни.

3 Пак идва времето на малките пекарни. Масовите покупки на домашни фурни са вот на недоверие към качеството на хляба.

Коментар

Консултантът очаква нови клиенти

Иван Бедров
ivan.bedrov@pari.bg

” **Въпреки решението на съда оценката за получения от Ахмед Доган хонорар не може да бъде друга освен осъдителна**

150 лева. Тази сума ще напусне бюджета на Народно събрание и ще отиде в банкова сметка на Ахмед Доган. Това е резултатът от упражнението, наречено „Да докажем, че Доган е в конфликт на интереси“. Тези 150 лв. ще се прибавят към онези 1 955 830 лв., които лидерът на ДПС е получил като консултант по хидроенергийни проекти. Върховният административен съд (ВАС) отхвърли искането за установяване на конфликт на интереси и осъди парламентът да заплати 150 лв. за разносните по делото.

Историята напомня онзи стар виц за спечеления мерцедес и откраднатото колело. Комисията за борба с корупцията, конфликт на интереси и парламентарна етика към Народното събрание се опита да спечели мерцедес, но накрая й откраднаха колелото. Сега всички „консултанти“ могат да почерпят, защото видяхме, че законът не ги засяга и не ги достига.

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

Две от трите съдийки - Илиана Славовска и Виолета Главинова, са преценили, че в този случай няма конфликт на интереси: защото хонорарът е бил получен преди влизането в сила на Закона за предотвратяване и разкриване на конфликт на интереси и защото Доган лично не е участвал в гласуване в полза на този, който е изплатил хонорара - „Институт по строителство и минно дело“ АД.

Третата съдийка обаче - Марина Михайлова, е на различно мнение. Според нея, въпреки че консултантският договор на Доган е сключен преди влизането на закона в сила, по-голямата част от парите са изплатени след това. И въпреки че не е участвал лично в гласуване в парламента в

полза на въпросния институт, Ахмед Доган е бил мандатоносител и е бил потърсен за консултант точно в това си качество. Тоест все пак е бил във властта.

Това са двете версии за случая. Първата версия е споделена от две съдийки, а втората - само от една. Затова първата версия се е превърнала в съдебно решение, което може да бъде обжалвано в 14-дневен срок пред 5-членен състав на ВАС.

Въпреки решението на съда оценката за получения от Ахмед Доган хонорар не може да бъде друга освен осъдителна. Въпреки решението на съда гражданите и данъкоплатците имат своята еднозначна присъда - нагло е.

Поредното разминаване между обществените очаквания и реалните резултати ще разсеи и малкото появила се надежда, че нещата в България ще започнат да се нормализират.

От резултата на това дело трябва да се срамуват и двете страни. Парламентарната комисия не успя да постигне успех, въпреки че членовете й бяха убедени в това. Представители на ДПС обаче ще започнат публично да коментират „добрия“ изход на делото и с това ще настроят още повече гражданите срещу себе си. Не очаквайте обаче Ахмед Доган да се появи скоро и да се похвали публично със спечеленото дело. Чак такава наглост... Да започват следващите консултанти. Съдът каза: Законно е. **□**

Пари
НАЦИОНАЛЕН БИЗНЕСВСЕКИДНЕВНИК
WWW.PARI.BG
УЛ. КНЯЗ БОРИС I №161
София 1202
e-mail: office@pari.bg
информация: 4395800
Издава
Бизнес Медиа Груп АД,
част от Bonnier Business Press

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР И ГЛАВЕН РЕДАКТОР
Лилия АПОСТОЛОВА
4395802
lilia.apostolova@pari.bg
МЕНИДЖЪР РЕКЛАМА
Станислава АТАНАСОВА
4395851
stanislava.atanasova@pari.bg

РЕДАКЦИОНЕН ЕКИП
Зам. главен редактор
Иван БЕДРОВ - 4395838
ivan.bedrov@pari.bg
ДЪРЖАВНО УПРАВЛЕНИЕ
Филпа РАДИОНОВА - 4395866
philippa.radionova@pari.bg
Мила КИСЬОВА - 4395863
mila.kisiova@pari.bg
Дарина ЧЕРКЕЗОВА - 4395877
darina.cherkezova@pari.bg
Красимира ЯНЕВА - 4395876
krasimira.yaneva@pari.bg
Ани КОДЖАЙВАНОВА - 4395845
ani.kodzhaivanova@pari.bg

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ
Георги АНДРЕЕВ - 4395825
georgi.andreev@pari.bg
Мирослав ИВАНОВ - 4395894
miroslav.ivanov@pari.bg
Атанас ХРИСТОВ - 4395818
atanas.hristov@pari.bg
Георги ГЕОРГИЕВ - 4395868
georgi.georgiev@pari.bg
ТЕНДЕНЦИИ
Билиана ВАЧЕВА - 4395866
biliana.vacheva@pari.bg
Рагостина МАРКОВА - 4395860
radostina.markova@pari.bg

Христо ЛАСКОВ - 4395841
hristo.laskov@pari.bg
Елена ПЕТКОВА - 4395857
elena.petkova@pari.bg
Рагослава ДИМИТРОВА - 4395823
radoslava.dimitrova@pari.bg
PARI.BG
Мария ВЕРОМИРОВА - 4395865
maria.veromirova@pari.bg
Иглика ФИЛИПОВА - 4395867
iglika.philipova@pari.bg
Елина ПУЛЧЕВА - 4395877
elina.pulcheva@pari.bg

Марина УЗУНОВА - 4395864
marina.uzunova@pari.bg
ФОТОРЕДАКТОР
Марина АНГЕЛОВА - 4395879
marina.angelova@pari.bg
ДОКУМЕНТАЦИЯ - 4395884
РЕКЛАМА - 4395872, 4395891
факс 4395826
АБОНАМЕНТ И РАЗПРОСТРАНЕНИЕ
4395835, 43 95 836
СЧЕТОВОДСТВО - 4395815
ПЕЧАТ: Печатница София ЕООД
ISSN 0861-5608

Цитат

” Ако някой си е позволил да уволни жена заради това, че е бременна, жална им майка

► **Димитър Манолов**, вицепрезидент на КТ “Погкрена”, по повод на информацията, че отстраненият изпълнителен директор на Държавен фонд “Земеделие” Калина Илиева е потърсила помощ от синдикатите заради уволнението си

Число на деня

210.1

► млн. лв. са изплатените до момента средства от Българска банка за развитие по механизма за уреждане на задължения по републиканския бюджет. Погадените заявления са за 252.8 млн. лв.

Коментар

Ecole Polytechnique de Pernik*

Сред масивно присъствие на политици в Перник беше открит петдесет и вторият университет в България. И то какъв университет - не само политехнически, но и европейски. Министър-председателят присъства и похвали инициаторите, че “не мрънкат за пари като 37-те държавни университета”, а президентът вероятно е получил солидна, но щастлива тахикардия от лозунга “Перник, университетски град”. Кой можеше да предполага.

Създаването на технически университет е напълно в духа на времето. В Саудитска Арабия изляха тонове пари и бетон и направиха училище, което с успех привлича европейски и американски учени и прави наука на световно ниво. От няколко години Европейският съюз изгражда в Будапеща стъпка по стъпка Европейски институт по иновации и технологии по модела

Никола Пенеб
nikola@nicodile.eu

” **Българското образование има хиляди проблеми, но липсата на университети не е един от тях**

на MIT - Масачусетския технологичен институт. На този фон не можем да не се възхитим на пернишкото дело - докато арабите губят пари, а ЕС - време, ЕПУ се сформира с ракетна бързина и само срещу двацет милиона лева.

ЕПУ е частна институция и съществуването му, ако е в рамките на закона, засяга само собствениците и клиентите. Ако бях политик обаче, особено десен, не бих се показал пред избирателя с бизнесмени, заложили на една очевидно губеща инвестиция. За да успее един бизнес, трябва да има пазар. В случая: студенти, които плащат такси. В България има и ще има остър недостиг на студенти главно защото през деветдесетте, както мнозина си спомнят, хората нещо нямаха настроение да правят деца. И отчасти защото голяма част от все пак родените предпочитат да учат в Германия, Англия

и САЩ. Отделно, доколкото образованието може да бъде някакъв бизнес, той е силно зависим от марката. Никой нормален студент с избор не би предпочел току-що открития университет в Перник, пък макар и европейски, пред Техническият в София, който въпреки всички проблеми с десетилетия произвежда кадърни инженери.

Всъщност положението не е никак забавно. Българското образование има хиляди проблеми, но липсата на университети не е един от тях. Което не достига като качество, компенсираме щедро с количество. Загадка е защо във време, в което Софийският университет е на път да затвори врати поради финансов колапс, правителството не посъветва пернишките меценати да насочат двайсетте си милиона към съществуващи университети. Загадка също е и защо не се

създават нормални условия за спонсорство. Един разумен бизнесмен, особено при подходящи данъчни стимули, би инвестирал в университет, който може да образува качествена работна ръка. Загадка е и защо, вместо да се наложат строги и високи стандарти за преподаване и наука у нас, просто се отварят нови печатници за “дипломи за вишо”. Същият разумен бизнесмен вероятно би предпочел да наеме човек, който си разбира от работата, пък макар и без диплома, отколкото някой, който не разбира нищо, но е доктор от Европейския университет, град Перник.

Г-н Борисов с право се притеснява, че тридесет и седемте държавни университета мрънкат за пари. Но би трябвало и да се притеснява, че голяма част от тези университети произвеждат слаби кадри и никаква наука. Университетите нямаше да мрънкат и щяха

да си вършат работата по-добре, ако бяха по-малко и ако имаха лесен достъп до частни пари.

Значително повече обаче би трябвало да тревожи фактът, че дори и Софийският, Техническият и други университети с традиции затъват - не защото в тях няма качествени преподаватели и добри студенти, а защото са затънали в схеми на финансиране и учебни програми, напълно непригодни за една пазарна икономика. И защото, вместо преподавателите да се занимават с адаптирането на програмите към XXI век, се борят за собственото си физическо оцеляване в сгради с падащи тавани и течащи тръби.

*От фр. Политехнически университет Перник

*Никола Пенеб е доктор от Станфордския университет и в момента работи като приложен математик в САЩ

Някои са по-равни

Държавата се оказва безсилна да спре “Брикел”

Нерешителността на правителството по отношение на “Брикел” може да донесе на България солена глоба като коледен подарък от ЕК

Колкото повече приближава крайният срок за спиране работата на “Брикел”, толкова повече се стопява първоначалната убеденост, че държавата е способна да го направи. Въпреки категоричната позиция, че ако предприятието не спре работа до 30 октомври, екоминистерството ще се намеси в неговото затваряне, вчера министър Нона Караджова каза друго - държавата не е обмисляла вариант за принудително затваряне на “Брикел”.

По думите на екоминистъра от предприятието няма официален отказ то да бъде затворено, но и няма информация да са започнали подготвителни меропри-

ятия за спиране. А такива вече трябваше да има.

В четвъртък Караджова обяви, че е поискала съдействие от икономическото министерство да спре доставките на въглища от “Мини Марица” към замърсяващите мощности. Това вдъхна надежда, че май държавата все пак е поела нещата в свои ръце. Вчерта обаче пак екоминистърът каза, че предприятието разполагало със солиден резерв въглища... което може да му позволи да работи още дълго.

Според зам.-председателя на Асоциацията на топлофикационните дружества Валентин Терзийски все още няма и заповед от икономическото министерство доставката на въглища да бъде спряна.

Вариант държавата да си върне предприятието, за да го затвори, също няма. Приватизационният договор може да бъде развален само при неплащане на покупната цена, казва изрична клауза в договора, подписан

между държавата и собственика на “Брикел” Христо Ковачки. Единствените права, които има Агенцията за приватизация и след-приватизационен контрол (АПСК), е да налага санкции в случай на неспазване на определени приватизационни ангажименти.

Нерешителността на правителството по отношение на “Брикел” може да донесе на България солена глоба като коледен подарък от ЕК. Това е нечестно спрямо данъкоплатеца, който ще я плати. Несправедливо е и спрямо собствениците на други горивни инсталации, които са отделили пари навреме и вече изграждат сертифициращи инсталации. Наивно е да смяташ, че някой ще спре да работи доброволно, когато вижда отсреща колебание и слабост.

Практиката показва - обещавай само това, което можеш да направиш. В противен случай си шумял напрасно...

Елина Пулчева

Тя спи спокойно, защото ДЗИ се грижи за нейния бизнес!

Специален застрахователен пакет за нуждите на малкия и среден бизнес.

www.dzi.bg

Част от KBC group KBC

Основното искане на бизнеса

В борбата срещу сивия сектор не е добре правителството да създава пречки за светлия, смятат мениджърите

Липса на прозрачна, стабилна и предсказуема бизнес среда. Това се оказва основният проблем, с който се сблъскват фирмите в България. По време на кръгла маса на индустриалците и представители на правителството компаниите разказаха за част от проблемите си и отправиха препоръки към управляващите. Министрите обаче не чува по-голямата част от тях, защото си тръгнаха малко след като направиха встъпителните си изявления. Вместо това правителството беше представено от един зам.-министър и двама експерти. Нямайки възможност да поемат политически ангажименти, те обещаха единствено да ор-

Филипа Радионова
philippa.radionova@pari.bg

ганизируют работни срещи по исканията на бизнеса.

Аз ли не обясних, ти ли не разбра

Почти нямаше участник, който да не препоръча на кабинета да не си променя мнението непрекъснато. "Това е най-големият проблем, с който се сблъскваме. Липсата на ясна позиция по отношение на

фискалната политика, липсата на доверие, липсата на прозрачна нормативна база", обясни Ерик де Кандидо, изпълнителен директор на "ЕПИК Електроник Асембли". Единодушието на мениджърите обаче не промени твърденията на управляващите. "Придържаме се към фискална стабилна политика", настоя финансовият министър Симеон Дянков.

Всъщност от началото на мандата Дянков често дава противоположни сигнали за данъчната тежест. През пролетта включително ставаше дума за премахване на плоския данък или увеличаването на Данък добавена стойност. От две седмици пък тече

ожесточен дебат заради изненадващото решение за увеличаването на осигурителната тежест. Фирмите очевидно са достатъчно информирани за досегашното говорене на правителството. Въпреки това пред тях Дянков няколко пъти повтори, че България остава единствена в ЕС, която запазва данъчните ставки. Финансовият министър защити и решението за увеличаване на акциза на алкохола и цигарите от края на миналата година с борбата срещу сивата икономика.

Кое по-точно ще расте

Изпълнителният директор на "OMV България" Те-

одора Георгиева препоръча на кабинета при борбата срещу сивия сектор да се опита да не затруднява светлия. Мениджърите се оплакаха още от приемането на законови изисквания, за изпълнението на които им се дава два пъти по-малък срок, отколкото им е технологично необходимо, и от дискриминационни държавни практики.

"Трябва да се прилагат европейските регламенти и да се спазват съществуващите", посочи Алексис Броунс, директор "Корпоративни въпроси" в "Сол-

вей". Той препоръча на правителството да направи преглед на пречките, с които се сблъскват инвеститорите в страната. "Не може да има икономически растеж и бавното излизане от кризата да се случи, ако за това не помогне бизнесът", напомни Броунс.

За 2011 г. правителството е заложило икономически растеж от 3.6%, който според икономистите е невъзможен за постигане. Особено без помощта на фирмите и особено ако държавата повече им пречи, отколкото да помага.

Изненада От януари затварят бензиностанциите без връзка с НАП

► След 10 януари следващата година ще бъдат затворени всички бензиностанции, които не са свързали касовите си апарати с Националната агенция за приходите.

► Това са решили по време на среща премиерът Бойко Борисов, финансовият министър

Симеон Дянков, директорът на НАП Красимир Стефанов, мобилните оператори и компаниите, които внасят и произвеждат касови апарати.

► Според определените срокове до 22 октомври ще започнат тестове, а до 30 октомври НАП ще създаде и реална среда за системата. ► Според Борисов това е "решителна крачка от борбата на правителството със сивия сектор в търговията с горива".

„Вкарват се закони, изисквания, на които не можем да реагираме, защото не ни е оставено релевантното време

Теодора Георгиева

В борбата срещу сивия сектор затрудняват светлия

Липсва ефективен механизъм за съгласуване на законите с бизнеса. И тук стигаме пак до предсказуемостта. Вкарват се някакви закони, изисквания, на които не можем да реагираме, защото не ни е оставено релевантното време.

Пример за такъв закон е Законът за акцизите и данъчните складове, който въведе обединено третиране на всички складове. Освен това - за средствата за

Теодора Георгиева,
изпълнителен директор на "OMV България"

измерване - ние вече сме инвестирали 4 млн. EUR в инсталирането на такива средства, а сега се изискват някакви нови специални и различни средства за измерване, които са зададени от правителството. И ние казваме: Да, хубаво е да се борим срещу сивия сектор и искаме да сме онлайн свързани и да си даваме данните чрез

измервателни уреди.

Въпросът е дали вървим в правилната посока, дали не отиваме твърде далеч - да затрудним светлия сектор. Защото, за да сме адекватни на този закон, OMV трябва да инвестира 800 хил. EUR тази година, година която е достатъчно трудна и в криза. Независимо че вече сме инвестирали сериозна сума. Това, което нас ни притеснява, е защо усложняваме бизнеса.

Регулаторната политика

Основният проблем за Е.ОН и за другите две електроразпределителни дружества е, че през последните няколко години наблюдаваме регулаторна политика, която се отличава с крайната си дискриминация на трите ЕРП-та. Която вреди на нас и облагодетелства в огромна степен държавните дружества в енергийния сектор, най-вече НЕК и в известна степен централите.

За последните пет-шест години 100 лв. на един среднестатистически клиент се разпределят така: След 2006 г. нашият дял в абсолютна стойност е намалял почти два пъти. От 30 лв., които ние сме задържали през 2006 г. в резултат на няколко последователни регулаторни решения, в момента за нас остават малко повече от половината от тези пари. Останалите се разпределят за държавните дружества в лицето на НЕК, ЕСО и генериращите електричество мощности. Което според нас

Бойко Димитрачков,
член на УС на Е.ОН

наистина е доказателство за трайна последователна политика на дискриминация в полза на държавните дружества. Защо това е проблем както за нас, така и за държавата, така и за всички представители на бизнеса тук: защото, когато ние не получаваме и не задържаме достатъчно пари от приходите, това действително ни ограничава и прави невъзможно за нас адекватното инвестиране в една изключително остаряла инфраструктура.

Това е проблем, който в дългосрочен план застрашава конкурентоспособността на бизнеса, когато неговият надежден достъп до електроенергия е застрашен. Това в дългосрочен план е заплаха и за домакинствата. Вторият голям проблем е липсата на предсказуемостта. Тук има още много да бъде направено.

„От няколко години наблюдаваме политика, която се отличава с крайната си дискриминация на трите ЕРП-та и облагодетелства държавните дружества в енергийния сектор

Бойко Димитрачков

КЪМ властта: Предсказуемост

” От какво се нуждае бизнесът? Нуждаем се от подпомагаща, прозрачна, стабилна и предсказуема бизнес среда

Алексис Броунс

Не може да се сменят правила по време на играта

Страната се нуждае от политики, които ще подкрепят растежа, ще създадат работни места и ще подкрепят вливането на капитали. Тези политики се нуждаят от краткосрочни мерки, които ще допринесат за развитието на индустрията. Важно условие е и правителството да бъде отворено към бизнеса и между тях да има сътрудничество.

Прогнозите ни за икономическия растеж през следващата година са оптимистични, очакванията са за бавно и крехко възстановяване. Затова към мерките правител-

Алексис Броунс, почетен посланик на Белгия и директор на "Корпоративни връзки с държавни институции" в "Солвей"

ството трябва да добави и увеличаване и гарантиране на конкурентоспособността. Всички се сблъскваме с трудни решения. Успехът е свързан с отварянето към бизнеса. А от какво се нуждае бизнесът? Нуждаем се от подпомагаща, прозрачна, стабилна и предсказуема бизнес среда, което ще засили както компаниите, така и конкурентоспособността на държавата. Предсказуемостта за нас е свързана

с прилагането на европейските регулации в законодателството и гарантирано спазване на съществуващите правила. Трябва да се направи преглед на пречките, които инвеститорите срещат в България.

Инвестицията е като спортовете, в които се изисква издръжливост - излизаш за дълга и трудна игра. Но има едно важно правило - през това време правилата трябва да останат същите. Не трябва да има увеличаване на данъците или нови правила за търговията с вредни емисии, или пък създаване на пречки пред биогоривата.

дискриминира частните дружества

Пари

20.10.2010 г. Гранд Хотел София

Конференция
АВТОМОБИЛЕН ТРАНСПОРТ & СПЕДИЦИЯ

АКТУАЛНИ ПРОБЛЕМИ И ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА В РЕГИОНА

- Европейската политика през следващите десет години
- Как се справят фирмите в условията на икономическа криза

По темите ще чуете:

- **Камен КИЧЕВ**, зам. министър на транспорта, информационните технологии и съобщенията
- **Меглена КУНЕВА**, съветник на комисаря по транспорта в ЕК Сим Калас
- **Майкъл НИЛСЕН**, генерален представител на ИРУ към ЕС и други представители на сектора

ПОВЕЧЕ ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПРОГРАМАТА И ЗА РЕГИСТРАЦИЯ:

02/ 4395 855 || <http://events.pari.bg> || events@pari.bg

Със съдействието на:

Спонсор:

Преговорите за пенсионни за пореден път започват от

Работодателите: Не сме се съгласявали на по-висока вноска за пенсия

Днешната поредна среща на тристранния съвет ще започне обратно от изходните позиции на участниците в нея. Работодатели, синдикати и правителство все още нямат съгласие по най-спорните моменти на т.нар. пенсионна реформа. Темите, по които е постигната договорка, са едва три (виж графиката).

Неузпълнени условия

Работодателските организации не са се съгласявали осигурителната вноска да бъде увеличена с 1.8% от догодина, въпреки че след последните “неформални разговори” с финансовия министър беше обявено, че по тази точка социалните партньори са постигнали пълно единодушие. Днес на тристранката отново ще заявим нашето несъгласие да се вдигат каквито и да е осигуровки, заяви Васил Велев, председател на Асоциацията на индустриалния капитал в България (АИКБ).

Ние поставихме пет условия, две от които няма да бъдат изпълнени, затова не сме и подкрепили вдигане на осигурителната вноска с 1.8%, обясни Велев.

Едното неизпълнено условие е искането да се изравни от догодина личната осигурителна вноска

с тази, която прави работодателят. (В момента съотношението е 60% от работодателя и 40% от работника.)

Второто условие, за което работодателите не виждат гаранции, е провеждането на реформа в здравеопазването. Тезата на бизнеса е, че на практика с увеличението на вноската за пенсия правителството иска да покрие допълнителните разходи, които се отварят в бюджета за следващата година от увеличените средства за здравната система.

Стажът - без консенсус

Все още няма консенсус и по вдигането на осигурителния стаж за работещите при трета категория труд. Държавата и работодателите предлагат, че след като това увеличение ще става плавно с по 4 месеца на година, е редно да започне още от 1 януари 2011 г. Синдикатите настояват да се отложи от 2016 г. Те са се съгласили на компромис, предложен от министрите на финансите и труда - стажът да започне да расте от 2015 г., но също на свой ред поставят условие: “Ако възрастта за пенсиониране на работещите първа и втора категория започне да се увеличава преди 2017

г., няма да се съгласим и на увеличение на стажа за останалите работещи от 2015 г.” Дали ще отстъпи държавата, може би днес ще стане ясно. Първоначалното предложение на правителството беше ограничаването на ранното пенсиониране да започне още от догодина.

Заради тези спорове не е ясно и коя година ще бъде определена за начало на вдигането на възрастта за пенсиониране за всички в страната - 2020-а (както предлагат работодателите и първоначално правителството) или 2024-та (както настояват синдикатите).

Реформата се отлага

Всъщност изместването на реформата с поне четири години напред във времето е знак, че ГЕРБ се отказва да я проведе. Под натиска на протестите партията на Бойко Борисов оставя всичко на волята на следващите управляващи.

По всяка вероятност въпросът с професионалните пенсионни фондове също няма да получи разрешение. Те трябваше да поемат още преди години изплащането на пенсиите на работещите първа и втора категория, които излизат в пенсия. Всяка година обаче този момент се отлага и се оставя на НОИ да изплаща тези немалки пенсии, докато фондовете натрупат достатъчно средства. Така например за догодина само за тези пенсии НОИ трябва да отдели 36 млн. лв. дори и ако вноската за пенсия се увеличи с 1.8%. Държавата още не е казала как може да се реши трайно проблемът с изплащането на пенсиите на хората първа и втора категория, които работят в реалния сектор. Най-вероятно ще има ново удължаване на срока, след който професионалните пенсионни фондове ще поемат реално изплащането на пенсия.

Така в крайна сметка днес на вече “официалната” тристранка работодатели, синдикати и правителство отново ще си кажат позициите по спорните теми, от които никой не иска да отстъпва.

Как да се проведе реформата обаче, е изцяло в ръцете на управляващите. И затова те носят своята отговорност.

Мила Кисьова

Къде куцат преговорите за пенсиите

Сегашно положение

16 % обща осигурителна вноска за пенсия

Осигурителната вноска се разпределя между работодател и работник в съотношение 60:40

Първите 3 дни от болничните работодателят плаща 70%, а от четвъртия - НОИ изплаща 80% от възнаграждението

Осигурителният стаж за работещи 3-та категория е 34 години за жените и 37 за мъжете

Възраст за пенсиониране (3-та категория):
Мъже - 63 г.
Жени - 60 г.

Ранно пенсиониране
Първа категория:
Мъже - 52 г.
Жени - 47 г.
Втора категория:
Мъже - 57 г.
Жени - 52 г.

Минималният осигурителен доход за самоосигуряващите се е 420 лв.

Вноска 0.1% към гаранционния фонд за обезщетение на работниците при фалит на предприятието

Плащането на осигуровки за полицаи, военни и част от заетите в съдебната система става чрез обща държавна субсидия на три месеца и в недостатъчен за ранното им пенсиониране размер

Обсъждани варианти

Пенсионната вноска от 2011 г. се увеличава с 1.8 процентни пункта
правителство синдикати работодатели

Разпределението да стане 50:50 от 2011 г.
правителство синдикати работодатели

От 2012 г. болничните се покриват 100% от работодателя за първия ден, а от втория - НОИ плаща 80% от възнаграждението
правителство синдикати работодатели

Увеличаването на осигурителния стаж с 3 години да започне плавно с по 4 месеца годишно от:

2011	2016	2015
синдикати ☒	синдикати ☒	синдикати ☒
правителство ☒	правителство ☒	правителство ☒
работодатели ☒	работодатели ☒	работодатели ☒

Увеличаване на възрастта за пенсиониране да започне с по 6 месеца годишно от:

2020	2024
синдикати ☒	синдикати ☒
правителство ☒	правителство ☒
работодатели ☒	работодатели ☒

Увеличаване (плавно) на възрастта за пенсиониране с 3 години:

2011	2017
синдикати ☒	синдикати ☒
правителство ☒	правителство ☒
работодатели ☒	работодатели ☒

От 2011 г. се въвеждат 4 нива на минималния осигурителен доход за самоааетите - 400, 450, 500 и 550 лв. в зависимост от дохода, деклариран през 2009 г.

правителство синдикати работодатели

Замразява се от 2011 до 2013 г. включително

правителство синдикати работодатели

От 2012 г. правителството ще започне да плаща техните осигуровки в размер, който да отговаря на ранното им пенсиониране. Плащането на вноските ще става от бюджетите на съответните министерства

правителство синдикати работодатели

те промени гначало

Системата да разчита повече на личните партии

Ето как аз разбирам пенсионната реформа. На първо място, държавата трябва да си свърши работата по отношение на категориите работници от непроизводствената сфера. Имам предвид полиция, армия - щом държавата им прави вноските, тя да им плаща пенсиите. А не да се взима от НОИ. Затова системата излиза на дефицит, защото се ползва от много повече хора, отколкото внасят в нея. По същия начин пенсиите на държавните служители да бъдат държавна политика, а не на социалното осигуряване.

На второ място, трябва да се засили ролята на капиталовия стълб - на пенсиите, получавани от вноски, трупани и управлявани в лични партии. Да, трябва да има солидарен елемент, но не докрай. Иначе какъв е смисълът от плащането на осигуровки.

Йордан Николов,
управител на "Онгулин
Строителни Материали"

Трябва да се засили ролята на капиталовия стълб - на пенсиите, получавани от вноски, трупани и управлявани в лични партии

Ако всеки си има собствена партия, ще си прави сметката, ще бъде заинтересован да прави осигуровки, така както е заинтересован, когато

прави инвестиции. Внасянето на осигуровки за пенсии все пак си е вид инвестиция в старини. Не става въпрос да има само частни пенсионни фондове, просто държавната осигурителна система трябва да бъде организирана по този начин.

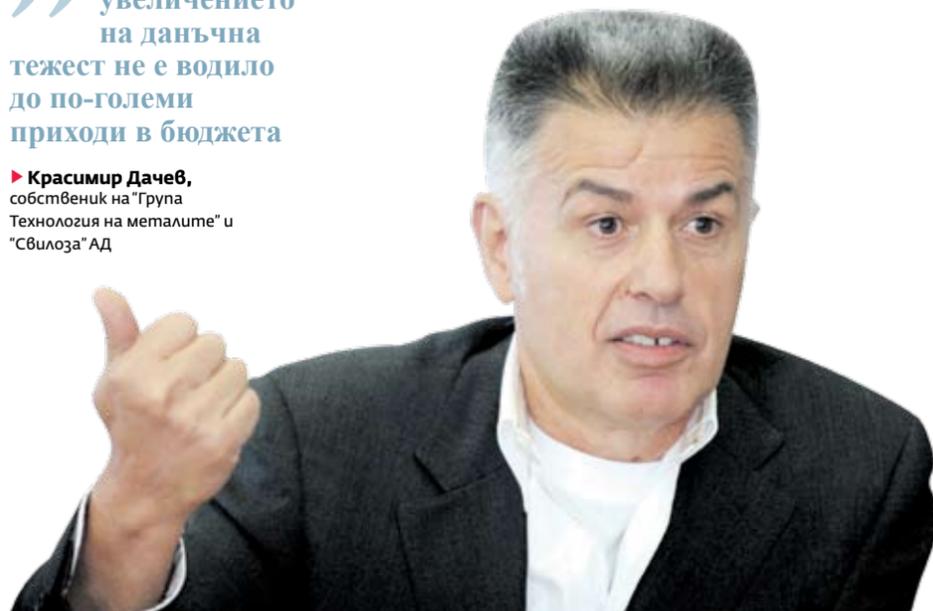
Същото трябва да бъде направено и в здравеопазването. Да, ще има спешна помощ, никой няма да бъде оставен да умре, но всичко останало да бъде свързано с вноските, които се правят за здравно осигуряване.

Вдигането на осигурителните вноски, преди системата да бъде реформирана, е наливане на пари в бездънна яма. И 30% да увеличат вноската, системата пак ще излезе на дефицит. Увеличаване на осигуровките бих приел само ако след реформата се види, че има дефицити.

Държавата по-добре да стимулира производството

Никога увеличението на данъчна тежест не е водило до по-големи приходи в бюджета

► **Красимир Дачев,**
собственик на "Група
Технология на металите" и
"Свилоса" АД

В момента имам много по-сложен проблем за решаване от проблемите на пенсионната реформа. "Свилоса" отново спря да работи, защото липсва дървесина. Насред есен такова чудо досега не се беше случвало. Имам 18 млн. лв. за закупуване на дървесина и няма кой да ги вземе. Просто защото българските гори се управляват изключително лошо, системата не е реформирана и не работи пазарно. А иначе министър Дянков търси откъде да намери 36 млн. лв., за да може НОИ да плаща пенсиите на хората първа и втора категория.

Никога увеличението на данъчна тежест не е водило до по-големи приходи в бюджета. Вместо да вдига осигуровките, държавата трябва да стимулира производството. Аз сега например съм спрял 3000 камиона, защото няма кой да продава дървесина - държавата си била изгълнила годишната поръчка и не иска да сече. Нищо че поръчките са два-три пъти занижени. Само от тази дейност финансовият министър може да осигури в бюджета около 100 млн. лв.

За възрастта за пенсиониране смятам,

че е логично тя да се увеличава, щом продължителността на живота на хората се увеличава. Същото важи и за ранното пенсиониране. За мен привилегиите, които имат военни и полицаи, са абсурдни.

Какво означава да получиш 20 работни заплати при пенсиониране? Това означава всички останали да платят за това, че тези хора не работят. На това се казва солидарна пенсионна система. Напомня ми на приказката за мухата и вола, които солидарно орели. Омръзна ми от орди мухи.

Да се решават проблемите със свежи пари от бизнеса е смешно

Държавата е ясно, че няма пари. Не само кризата, но и дълго отлаганите реформи, както и огромните публични разходи доведоха до това положение. Реформирането на пенсионната и здравната система не трябва да се отлага. Трябва да се съкращават разходите - колкото и да е болезнено да се вдигне възрастта за пенсиониране, да се ограничи ранното пенсиониране, да се закрият болници...

Не разбирам позицията на синдикатите. Тя

Лукан Луканов,
собственик на "Арома"

Бизнесът е изключително притиснат и всеки лев отгоре го тласка към сивия сектор

е в разрез с интереса на работниците. Отлагането на проблема ще го задълбочи още повече. Парите ги няма, независимо кой какво обещава. А който не е отишъл при премиера, той не е излязъл с обещание. Синдикатите трябва да признаят, че е много болезнено, но е животно-спасяващо да се оперира, иначе туморът расте.

Сега с вдигането на осигурителните вноски се разчита да се налят свежи пари в пенсионната система от реалния сектор.

Само че така изчислените очаквани приходи няма да се появят. Просто защото системата има съпротивление - бизнесът е изключително притиснат от неразплатените поръчки на държавата, от високите лихви на банките, от задържането на добрите работници с високи заплати. Някои компании са на червено само и само да отложат фалита. При такава ситуация всеки лев отгоре тласка към сивия сектор. Да се решава пенсионната система със свежи пари от бизнеса е смешно.

Варианти за бъдещето на професионалните пенсионни фондове

1

НОИ да продължи още известно време да изплаща пенсиите на работещите първа и втора категория труд, а професионалните фондове да се включат след 2 или 3 години.

правителство
синдикати
работодатели

2

Професионалните фондове да започнат да изплащат пенсии на работниците от тези категории от 2011 г., докато навършат общата възраст за пенсиониране в страната.

правителство
синдикати
работодатели

3

Натрупаните 500 млн. лв. в професионалните пенсионни фондове да се прехвърлят в солидарен фонд в НОИ, който да поеме изцяло плащането на пенсиите на работниците.

правителство
синдикати
работодатели

Какво се променя при вдигане на вноската за пенсия с 1.8 процентни пункта
(при 1000 лв. заплата на трудов договор)

2010 г.

1000 лв.

160 лв. осигуровки за пенсия (16%)

96 лв. се плащат от работодателя

64 лв. се плащат от работника

2011 г.

1000 лв.

178 лв. осигуровки за пенсия (17.8%)

106.80 лв. се плащат от работодателя

71.20 лв. се плащат от работника

**КАК ДА
ИЗПРАТИТЕ
ВАШЕТО
БИЗНЕС
ПРЕДЛОЖЕНИЕ
НА ПРАВИЛНИЯ АДРЕС**

За да е успешна вашата маркетингова стратегия, поръчай адресен списък.
www.daxy.com

ПРЕДИ ДА ПУСНЕШ ПИСМОТО!

ДАКСИ

Интервю Светла Костадинова, изпълнителен директор на Института за пазарна икономика

Осигуровките трябва да се намалят през 2011 г.

Данък дивидент трябва да се премахне, а този върху едноличните търговци да стане 10%

► **Госпожо Костадинова, точно сега, когато гържавата планира да увеличи пенсионната вноска с 1.8%, вие предлагате намаляване на осигуровките, защо?**

- Ние винаги сме предлагали намаляване на осигуровките. Намаление имаше през годините, но не достатъчно, за да стигне нивата, които ние искаме. Това, че сега се дискутира увеличение, съвсем не значи, че това е най-добрата политика. Плановите за вдигане на осигуровките са тотално сбъркани като логика, особено по време на криза, и няма да доведат до тези ефекти, които се очакват. Бюджетният дефицит през 2011 г. ще е по-висок от планираните от правителството 2.5%.

Ние смятаме, че с положителни реформи трябва хората да се стимулират да се осигуряват за пенсия. Това може да стане само с намаляване на вноската. Хората могат да бъдат стимулирани да се осигуряват само ако парите им отиват в лични сметки в частни фондове и те знаят, че ще получат пенсия в зависимост от спестяванията си.

Здравната вноска трябва да бъде намалена с 2 процентни пункта. Това са парите, които сега отиват в резерва на НЗОК. Монополът на здравната каса трябва да се премахне. 6% здравна осигуровка трябва да отиват в частни здравни фондове. Монополът винаги е добро положение за група хора, които могат да влияят върху цените на лекарствата, на услугите, кои болници

какви са и как да работят. Това е власт, която трябва да се преодолее и да отиде при пациента и лекаря.

► **Ако обаче повече пари отиват в личните сметки в частните професионални фондове, как НОИ ще изплаща пенсии сега?**

- Държавата ще трябва да субсидира пенсията от общия бюджет, в който има приходи от данъци, акцизи и т.н. Обаче предлагаме и да се преразгледа отпуснатите вече пенсии. Например има хора, които получават инвалидни пенсии, а те реално нямат увреждания. Трябва да се предоставят стимули на тези, които получават инвалидни пенсии, без реално да са инвалиди, за да се откажат от средствата. Например да върнат доброволно част от получените пари. Ако обаче не го направят доброволно и се окаже, че са били неизрядни пенсионери, да върнат цялата сума през годините. Има начини това да се случи, за да не се стигне до тотална проверка, която ще отнеме много време.

► **Защо предлагате премахване на данък дивидент и намаляване на данъка върху едноличните търговци?**

- Данъкът за едноличните търговци според нас трябва да се изравни с данък печалба, който е 10%. Премахване на данък дивидент трябва да стане, за да се замести с него плащането на данък печалба. Някои хора плащат данък дивидент, а всъщност трябва да платят данък печалба.

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

► **Предлагате намаляване с 20% на разходите за администрацията. От кои вехомства трябва да се започне?**

- Трябва да се започне от трите министерства, които имат най-големи разходи - на отбраната, на вътрешните работи и на труда и социалната политика. В отбраната и във вътрешните работи тепърва започнаха да се извършват реформи. Под реформи имаме предвид оптимизиране на работата и на разходите, а не само съкращаване на хора.

За МВР например се отпускат повече пари, а хората в системата не усещат това. Това означава, че се харчи неефективно. Освен

това полицаите, военните, държавните служители трябва да плащат личните си осигуровки. Те са хора, които работят като всички нас и един ден ще искат да получат пенсии. Няма логика те да са в различно положение от човека, който продава хляб на пазара, или от този, който произвежда ток. Всички трябва да работят при едни условия. Ако се отнемат привилегии, се очакват протести. Това е нормално. Въпросът е дали правителството иска, или не иска да прави реформи.

► **Препоръчвате отпадане на данъчни преференции при предоставяне на ваучери за храна, а те се**

► **Сравнение между проектобюджета за 2011 г. и алтернативния бюджет на ИПИ**

	2011 г. (проектобюджет на РБ)	2011 г. според ИПИ (в млн. лв.)
Приходи	25 844	23 432
Разходи	27 807	23 411
Баланс	-1 963	21

Източник: Институт за пазарна икономика

използват от работодателите.

- Има фиксирана сума в бюджета, за която се дават преференции за земеделските производители, преференциалната ставка от ДДС за туризма. За нас няма логична причина едни да са по-привилегирани от други. Най-добрият вариант е ДДС да е еднакъв за всички.

Освен това предлагаме и да отпадат данъчните преференции за земеделските производители, преференциалната ставка от ДДС за туризма. За нас няма логична причина едни да са по-привилегирани от други. Най-добрият вариант е ДДС да е еднакъв за всички.

Красимира Янева

АЛТЕРНАТИВЕН БЮДЖЕТ НА ИНСТИТУТА ЗА ПАЗАРНА ИКОНОМИКА

20%

НАМАЛЯВАНЕ НА РАЗХОДИТЕ ЗА АДМИНИСТРАЦИЯТА В ДЪРЖАВНИТЕ ВЕДОМСТВА

5%

ПРОЦЕНТНИ ПУНКТА НАМАЛЯВАНЕ НА ОСИГУРОВКИТЕ СПРЯМО ОЧАКВАНТО ПОВИШЕНИЕ

-2%

ПРОЦЕНТНИ ПУНКТА ОТ ЗДРАВНАТА ОСИГУРОВКА. СЕГА ПАРИТЕ ОТИВАТ В РЕЗЕРВА НА НЗОК

-3%

ПРОЦЕНТНИ ПУНКТА ОТ ВНОСКАТА ЗА ПЕНСИЯ. ОТ ТЯХ 2 ПРОЦЕНТНИ ПУНКТА ТРЯБВА ДА ПОСТЪПВАТ В ЧАСТЕН ПЕНСИОНЕН ФОНД

10%

ДАНЪК ЗА ЕДНОЛИЧНИТЕ ТЪРГОВЦИ СЕГА Е 15%

ПРЕМАХВАНЕ НА:

ДАНЪК ДИВИДЕНТ (СЕГА Е 5%)

ДАНЪЧНИТЕ ПРЕФЕРЕНЦИИ ЗА ЗЕМЕДЕЛЦИТЕ, МОРЯЦИТЕ, ВАУЧЕРИТЕ ЗА ХРАНА

ПРЕФЕРЕНЦИАЛНАТА СТАВКА НА ДДС ЗА ТУРИЗМА

ОГРАНИЧЕНИЕТО ЗА РЕКЛАМА НА БНР И БНТ

СУБСИДИИТЕ В ЗЕМЕДЕЛИЕТО

ПЛАЩАНЕ НА ОСИГУРОВКИ НА ПОЛИЦИА, ВОЕННИ, ДЪРЖАВНИ СЛУЖИТЕЛИ ОТ ДЪРЖАВАТА

МОНОПОЛА НА НЗОК

500

МЛН. ЛВ.

НАМАЛЯВАНЕ НА ПРЕДВИДЕНАТА СУБСИДИЯ КЪМ БДЖ

Дежа ви - Лекарите отново планират протести

Проектбюджетът на здравната каса е завой наляво за системата. Документът противоречи на постигнатите споразумения преди две седмици

Споразумението между лекарското съсловие и правителството, което трябваше да реши до голяма степен финансовите проблеми в здравеопазването, по всяка вероятност ще остане само на хартия. До този извод стигнаха лекари и синдикати, след като се запознаха с проектбюджета на Националната здравноосигурителна каса за следващата година. Разчетите в него коренно противоречат на всичко, за което си стиснаха ръцете председателят на Българския лекарски съюз д-р Цветан Райчинов, премиерът Бойко Борисов, финансовият министър Симеон Дянков и здравният д-р Стефан Константинов само преди около две седмици.

“Ако това, което видях в проектбюджета, остане в този вид, ще означава, че споразумението е абсолютно невалидно и ние ще преминем към протести”, каза пред в. “Пари” д-р Райчинов. Той определи ситуацията като “опити за игри” от страна на финансовия министър Симеон Дянков.

Какво (не) се промени в бюджета на НЗОК за 2011 г.

В него са заложили “прогнозни” вместо “делегирани” бюджети на болниците през следващата година, казва д-р Райчинов. Като и да ги наричат обаче, това означава, че някой ще спуска отгоре определени суми на

▶ Празните обещания на правителството ще изкарат лекарите на улицата да протестират, закани се председателят на лекарския съюз д-р Цветан Райчинов

СНИМКА МАРИНА АНГЕЛОВА

” Ако това, което видях в проектбюджета, остане в този вид, ще означава, че споразумението е абсолютно невалидно и ние ще преминем към протести

Д-р Цветан Райчинов, председател на БЛС

лечебните заведения, а паразитният принцип, по който те трябваше да заработят, остава само на думи. Така

политиката в здравеопазването завива наляво вместо надясно.

Разпределението на средствата отново ще става по до болка познатия начин - за колкото стигнат парите. Очертава се те да не са повече от измолените след август тази година - или, иначе казано, по около 80 млн. лв. месечно. Какво ще се случи със здравните вноски на гражданите, все още не е ясно. В споразумението беше записано, че те ще се изразходват изцяло за нуждите на здравеопазването. Но от проектбюджета личи, че това няма да се случи. Предвидено е около 340 млн. лв. да бъдат прехвърлени от НЗОК към

340

▶ млн. лв. трябва да прехвърли НЗОК на здравното министерство за спешна помощ през 2011 г., пише в проектбюджета на касата

Министерството на здравеопазването за спешна помощ, хемодиализа и прочие. Това е прецедент в 10-годишната история на здравната каса, казва д-р Евгени Душков от КТ “Подкрепа”. На практика се получава, че здравноосигурените ще плащат лечението и на тези, които

не си внасят осигуровките. Досега винаги спешната помощ е била финансирана от бюджета на здравното министерство, защото там се приемат и много неосигурени пациенти. С тази малка промяна държавата отново се опитва да избяга и от това си задължение, както преди две години започна да заплаща наполовина вноските за здраве на лицата, които по закон трябва да осигурява.

Затъване

В проектбюджета на НЗОК, който трябва да бъде обсъден днес на среща на тристранния съвет, се предвиждат 100 млн. лв., с които да бъдат разплатени

задължения от 2010 г. Тоест вторият транш от 65 млн. лв., който Симеон Дянков обеща на болниците до края на октомври, няма да се осъществи.

Освен това в документа са предвидени 58 млн. лв. недостиг за лечебните заведения от следващата година, казва д-р Душков. И всичко това на фона на 3.9% от БВП, или 3.5 млрд. лв., които трябва да бъдат отделени за здравеопазване през следващата година, поне според разписаното в проектбюджета. Накратко цифрите са много, но ползата от тях е никаква. А държавата за пореден път няма да си изпълни обещанието.

Елена Петкова

Информация за акционерите на УниКредит Булбанк АД:

С решение на извънредно Общо събрание на акционерите на УниКредит Булбанк АД, проведено на 24.09.2010 г. е прието решение за увеличаване на акционерния капитал на УниКредит Булбанк АД. Решението е вписано в Търговския регистър на 14.10.2010 г. заедно с Поканата до акционерите.

Покана

На основание чл.194, ал. 1 във връзка с ал. 3 от Търговския закон,

Управителният съвет на УниКредит Булбанк АД

Уведомява акционерите на Банката, че на извънредно Общо събрание, проведено на 24.09.2010 г. е прието решение за увеличение номиналния размер на регистрирания капитал на УниКредит Булбанк АД от 239 255 524 (двеста тридесет и девет милиона двеста петдесет и пет хиляди петстотин двадесет и четири) лева на 263 911 174 (двеста шестдесет и три милиона деветстотин и единадесет хиляди сто седемдесет и четири) лева чрез издаване на нови 24 655 650 (двадесет и четири милиона шестстотин петдесет и пет хиляди шестстотин и петдесет) броя обикновени безналични поименни акции с право на глас, всяка една с номинална стойност от 1 (един) лев и емисионна стойност в размер на 7.26 лева (седем лева и двадесет и шест стотинки) на акция.

Управителният съвет на УниКредит Булбанк АД кани

Акционерите на Банката да упражнят правото си да придобият част от новите акции, която съответства на дела им в капитала преди увеличението.

Увеличението ще се извърши чрез поемане на новата емисия от акционерите с парични вноски, като всеки акционер има право да придобие (запише) такава част цяло число от новите акции, която съответства на реалното акционерно участие на акционера в капитала на банката преди увеличението, закръглено до полученото цяло число.

На основата на стойността, с която се увеличава регистрирания капитал, съотношението на придобиване на нови акции от акционерите е в размер на 1 към 9,7038822, или за една акция от увеличението се падат 9,7038822 акции преди увеличението. Тъй като акциите, които се придобиват трябва да са цяло число, за да получат една акция от увеличението акционерите трябва да притежават минимум десет акции от капитала на банката преди увеличението.

Незаписаните/неплатени акции от акционерите, в това число тези в резултат на закръгленията, се записват от акционера с най-голямо акционерно участие.

В случай, че до края на последния работен ден, в който изтича 35 (тридесет и пет) дневния срок за внасяне на стойността на записаните акции по посочената за целта от Банката набирателна сметка от правоимащите акционери, някои от тях не са записали акции и/или не са внесли в пълен размер стойността на записаните от тях акции, незаписаните и/или неизплатени акции от новата емисия по силата на това решение на извънредното Общо събрание на акционерите се считат за автоматично записани от УниКредит Банк Аустрия АГ, която внася дължимата за тях сума до 10 (десет) дни след изтичане на срока за записването им, съответно за внасянето на пълния размер на емисионната им стойност от останалите акционери.

Условията и сроковете за поемане, записване и заплащане на акциите и получаване на депозитарните разписки от новата емисия ще бъдат обявени на Интернет страницата: www.unicreditbulbank.bg и във всички филиали на Банката след обявяване в Търговския регистър на Решението на извънредното Общо събрание на акционерите за увеличението на капитала на УниКредит Булбанк АД и настоящата Покана.

Левон Хампарцумян /Председател на УС, Изпълнителен директор/

Андреа Казини /Зам.-председател на УС, Изпълнителен директор/

Заплащането на новите акции се извършва чрез вътрешен касов писмен превод в лева или вътрешен безкасов превод в лева във филиалите на Банката по набирателната сметка IBAN 15UNCNCR70001519745845 при УниКредит Булбанк АД. В този случай преводите за покупка на нови акции са освободени от дължимите такси и комисионни съгласно действащите към момента на извършването им Тарифи на Банката.

Приемането на заявки и заплащане на новите акции се извършва до дата 18.11.2010 г.

Подобна информация за полагащия се максимален брой акции, съответстващ на акционерното участие на всеки акционер и условията за записване и заплащане на новите акции може да се получи във филиалите на банката и в отдел „Контрол по инвестиционното посредничество и акционерен капитал“, в ЦУ (телефон за контакт +359 2 9269271, e-mail: capitalincrease@unicreditgroup.bg)

Бюджетните правила отново станаха обект на спор в ЕС

Брюксел обмисля строги санкции за недисциплинираните държави, но бяха приети със смесени чувства

Необходимостта от строги бюджетни мерки и ревизия на монетарната политика на еврозоната обсъждат европейските финансови министри по време на двудневна среща, започнала вчера в Люксембург. Лидерите чертаят пътя за справянето с два наболели проблема. На първо място, това са акумулиращите се държавни разходи, задлъжнялост и бюджетни дефицити на страни като Гърция, Испания и Ирландия. На второ е тенденцията на обезценяване на националните валути като антикризисна мярка за стимулиране на местния износ.

Наказанията за нарушителите

Групата се ръководи от президента на ЕС Херман ван Ромпой. Тя включва управителя на Европейската централна банка Жан-Клод Трише, еврокомисаря по паричните въпроси Оли Рен и финансовите министри на страните от еврозоната. Предложеното наказание предвижда държавите, превишили прага за дефицита от 3% и ниво за дълга от 60% от БВП, да заделят резерв в раз-

мер на 0.2% от БВП. При неспазване на изискването ще се налага автоматична глоба, като се запазва възможността тя да бъде отменена, ако мнозинството от европейските финансови министри го одобрят. Проектореформата обаче среща смесени реакции. Германия, Холандия и Финландия подкрепят така оформеното предложение за разлика от Франция и Италия, които вече са изправени пред масови протести заради съкращения на разходите.

Валутната война

Сред основните теми в програмата на провежданата в Люксембург среща е опасността от валутна война и неконкурентното положение на еврото. Само преди дни Федералният резерв на САЩ оповести плана си за нов пакет от фискални стимули, с което би обезценил долара още повече. От септември до днес зелената валута е загубила близо 7% от стойността си спрямо еврото.

ЕС запазва дипломатичен тон

Другият търговски партньор, който беше разкритикуван в Люксембург, е Китай. Въпреки предупрежденията засега ЕС отказва да отиде отвъд дипломатията. Валутата не трябва да се използва като предпоставка за конкуренция, посъветва

► Президентът на ЕС Херман ван Ромпой откри започналата вчера в Люксембург двудневна среща на европейските финансови министри

СНИМКИ REUTERS

холандският финансов министър Ян Кеес де Ягер. Въпреки това няма изгледи останалите страни като

САЩ, Китай и Япония да се вслушат в Брюксел. Затова и ЕС ще е губещият от всичко това, прогнозира

представители на неправителствени организации на срещата. В тази ситуация единственият изход за

Дискусии МВФ и централните банки обсъдиха финансовите политики

► Пресегателят на Международния валутен фонд Доминик Строс-Кан се срещна с представители на централните банки от Азия, Африка, Европа, Северна и Южна Америка в Шанхай, за да обсъдят подобряването на макроикономическите следкризисни политики. Става дума за ограничаване влиянието на т.нар. „твърде големи, за да бъдат оставени да фалират“, институции. Конференцията е част от продължаващата международна ревизия на финансовите политики за справяне с глобалната икономическа криза. Форумът предхожда планираните за тази седмица в Сеул разговори между страните от Г-20. Очаква се тогава дискусиите да се фокусират върху опасността от валутна война и необходимостта от глобална реформа.

съюза е в планирането и прокарването на ефективна политика по овладяване на държавните разходи. □

Франция вече харчи гориво от извънредните запаси

Започналите преди седмица протести срещу пенсионната реформа оставиха страната с гориво за още 98 дни

Франция вече е започнала да харчи гориво от извънредните 30-дневни резерви за индустрията, показват данните на Международната енергийна агенция. Започналите преди седмица стачни действия срещу планираната от правителството пенсионна реформа блокираха разпределителни депа и над 1500 френски бензиностанции са пресушили напълно или частично го-

ривните си запаси, съобщиха от бранша. Страната е останала с гориво за още 98 дни.

Снабдяване

Около 36% от френските бензиностанции са разположени в търговски центрове (4500 от общо 12 500). Те осигуряват около 60% от снабдяването с гориво в цялата страна.

През последните 7 дни служителите на 12 петролни рафинерии са в стачка. Вчера към тях се присъединиха и шофьорите на товарни камиони. Те са последната социална група, която се включи в стачните действия. Превозвачите

протестираха срещу предложението за увеличаване на пенсионната възраст от 60 на 62 години с няколко среднощни блокади на магистрала в страната.

Апел за намаляване на полетите

Синдикатите заплашиха да продължат и днес с протестите. Заради това правителството е отправило апел към авиокомпаниите да намалят днес наполовина полетите от и до летище "Орли" и с 30% на всички останали летища. Очаква се утре пенсионната реформа да бъде гласувана от Сената, а синдикатите планират блокиране на летищата. □

► Шофьорите на товарни камиони във Франция се присъединиха вчера към стачните действия в страната

Русия, Франция и Германия търсят обща позиция за сигурността

Москва иска повече подробности около предложението на НАТО за сътрудничество

Лидерите на Франция, Германия и Русия започнаха вчера разговори в търсене на обща позиция за плановите за противоракетна отбрана на НАТО, които Русия разглежда като потенциална заплаха. Сигурността е доминиращата тема на разговорите между германския канцлер Ангела Меркел, френския президент Никола Саркози и руския му колега Дмитрий Медведев в северния френски град Довил. Тримата се срещнаха преди официалната среща на НАТО в Лисабон през следващия месец.

Руски страхове

Според руския представител в НАТО Дмитрий Рогозин Москва приема поканата за срещата в Лисабон с притеснение и има нужда от повече подробности около предложението на НАТО за сътрудничество в областта на противоракетната отбрана. Организацията и САЩ настояват, че планът

► Френският президент Никола Саркози посрещна германския канцлер Ангела Меркел за тристранната среща по въпросите на сигурността

е насочен срещу ракетна опасност от Иран, но Русия се опасява от използването му срещу собствения ѝ ядрен арсенал. Русия не желае изненади в Лисабон и настоява да научи всички параметри на ракетния щит, заяви Рогозин.

Припокриване на интересите

През миналата година американският президент Барак Обама изостави плановете на предшественика

си Джордж Буш за наземен противоракетен щит и вместо това предлага смесена наземна и морска система. Трестранните разговори в Довил започнаха по време, когато интересите на трите страни все повече се припокриват. Вашингтон търси сближаване с Москва, атлантическото членство на бившите съветски републики Украйна и Грузия се отлага, а Русия призовава за нова архитектура на европейската сигурност. □

Сгелка**GfK нае 1600 кв. м в "Полиграфия офис център"**

Още 1600 кв. м нови офис площи бяха отдадени под наем в бизнес центъра "Полиграфия офис център" на столичния бул. "Цариградско шосе", съобщиха от компанията посредник

Forton International. Наемателят е GfK Bulgaria, част от GfK Group, една от най-големите компании за маркетингови проучвания. "Полиграфия офис център" е офис комплекс от клас А. Разгънатата му площ е 21 000 кв. м, в които влизат над 2200 кв. м търговски и 16 500 кв. м офис площи. Forton вече има подписани договори за комплекса

с международна медийна компания, супермаркети "Пикадили", както и със заведение за хранене и кафе. Предстои финализирането на сделки за още 6000 кв. м офис площи и 300 кв. м търговски площи. Инвеститор в "Полиграфия офис център" е "BLD Офис Парк" - компания, джойнт-венчър на BLD и Northridge Capital.

КОМПАНИИ И ПАЗАРИ

Задлъжнялата "Роял Патейтос" разменя облигации за акции

Срещу производителя на замразени картофи има заведено дело за несъстоятелност, а новият собственик е начертал оздравителен план

Нашумялата като една от компаниите с проблеми по изплащането на облигациите си "Роял Патейтос" планира конвертиране на дълга в акции. Това показва покана в Търговския регистър към облигационерите й за общо събрание. Предложението е отправено от "Кредит факторс" АД, като облигационер с повече от 1/10 от емисията корпоративен дълг. Дружеството държи около 90% от дълговите книжа, така че решението на общото събрание на облигационерите са на практика ясни. Компанията

се управлява от Стоян Благоев, който чрез друго свое дружество - "Инвестиа" АД, е и основен акционер в "Роял Патейтос".

Доходност

Чрез "Кредит факторс" АД Стоян Благоев кани останалите облигационери да запишат привилегирани акции без право на глас и с 12% годишна доходност. "Целта на операцията е оздравяване на компанията", обясни за в. "Пари" Стоян Благоев. По думите му чрез планирания механизъм ще се увеличи капиталът на компанията до 7.77 млн. лв. и ще се намали задлъжнялостта й.

Част от миноритарните облигационери обаче не са толкова оптимистично настроени за операцията. Причината е, че дружеството продължава да не е в много добро състояние, не изплаща задълженията си по облигациите, а сега ще трябва

ва да плаща още по-голяма доходност под формата на дивидент. Откъде ще дойдат парите обаче, не е ясно. "Причината да предложим привилегирани акции е, че облигационерите и преди, и сега се интересуват основно от това да имат доходност от инвестицията си, а не да получават капитал", обясни Благоев.

По думите му дружеството е отчело лоши резултати за 2009 г., а до третото тримесечие на 2010 г. те са се задържали на същото ниво. В последните три месеца обаче компанията е увеличила продажбите си с 3% и е завоювала нови пазари.

Несъстоятелност

По данни от Търговския регистър неспазването на плащанията по облигации е накарало един от облигационерите - "БенчМарк Фонд-2 Акции", да започне дело за несъстоятелност.

9

▶ процента е лихвата по облигациите на компанията в момента

"Да, има заведено дело, но ние имаме изготвен оздравителен план на компанията", твърди Благоев. По думите му след изчистване на задлъжнялостта дружеството няма да разчита на нови кредитори, за да финансира дейността си, а пари ще налее компанията майка. Според данни на Националната агенция за приходите, публикувани в Търговския регистър, обаче над "Роял Патейтос" тежат поредица от запори. Запориран са недвижими вещи на стойност 174 268 лв. Запор има и върху банковите сметки на дружеството, а отделно има образувани и няколко

изпълнителни дела.

План

Всичко това кара част от облигационерите да се съмняват в разчетите на оздравителния план за компанията. На предстоящото ОСО техният представител - "Елана Фонд Мениджмънт", най-вероятно ще бъде отстранен. Поне такава е предложението, което най-големият държател на дълг "Кредит факторс" е отправил.

Проблемите на "Роял Патейтос" лъснаха в края на януари 2009 г., когато дружеството трябваше да осъществи лихвено купонно плащане и погасяване на 1/6 от главницата по емисия облигации за 3 млн. EUR с 9% годишен купон и 5-годишен срок. Тогава дружеството трябваше да плати 635 хил. EUR, или 1.24 млн. лв. Облигациите са издадени на 21 юли 2006 г.

Проблемите с разплащането сринаха дълговите книжа на компанията до 20-25% от номинала им. Затрудненията на "Роял Патейтос" станаха основната причина и за промяната в собствеността й. Първо фондът за дялови инвестиции "Глобал финанс" продаде дела си в дружеството, което имаше чрез регистрираната в Кипър "Фабриса холдингс", на тогавашния изпълнителен директор на компанията Цветослав Думанов. В крайна сметка купувач на 97% от акциите на "Роял Патейтос" в края на 2009 г. е "Инвестиа" АД. По същото време приключва и изкупуването на корпоративния дълг.

Сега дружеството е изправено пред предизвикателството да увеличи продажбите си при постоянно свиващото се потребление в страната, което статистиката отчита.

Мирослав Иванов

13

▶ процента годишна доходност на акциите предлага основният собственик

"Логистичен парк Русе" с първа сграда

Първата сграда на "Логистичен парк Русе" ще бъде завършена до края на годината, съобщи инвеститорият "Бългериън пропърти девелпмънтс". Дружеството ще е готово с обекта точно 12 месеца след началото на строителството в съответствие с поетия ангажимент.

Логистичният център ще предостави модерни складови площи на българските и румънските компании в района.

"Логистичен парк Русе" се състои от складове, обслужващи офиси и надземни паркинги с 220 места за автомобили

и 92 за камиони. Паркът включва две складови сгради с площи съответно 13 680 кв. м и 8300 кв. м. Комплексът се изгражда в новата индустриална зона на Русе на терен от 53 676 кв. м. Местоположението го прави подходящ за по-големи наематели, главно компании от леката промишленост. Инвеститорият - "Бългериън пропърти девелпмънтс", е създадена през 2004 г. и е първото дружество за имоти в България, чиито акции са търгувани на Лондонската борса. От 2009 г. БПД е частно дружество, част от Tavistock Group - инвестиционна компания на милиардера Джоузеф Луис. БПД притежава и "Логистичен парк Варна", върху който придоби 100% собственост тази година.

Рагостина Маркова

▶ "Логистичен парк Русе" ще привлича наематели от леката промишленост

Пари

ICB КАМАРА НА СТРОИТЕЛИТЕ В БЪЛГАРИЯ
BULGARIAN CONSTRUCTION CHAMBER

Строител

2 ноември 2010 г., 9.30 ч
хотел "Арена ди Сердика", зала "Арена"

ДИСКУСИОНЕН ФОРУМ
СТРОИТЕЛСТВО И НЕДВИЖИМИ ИМОТИ

- Започна ли размразяването на проектите за офиси и търговски центрове
- Цените на имотите - накъде след 2 години криза
- Предизвикателства пред строителните компании в усвояване на еврофондовете

С подкрепата на:

UniCredit
Leasing

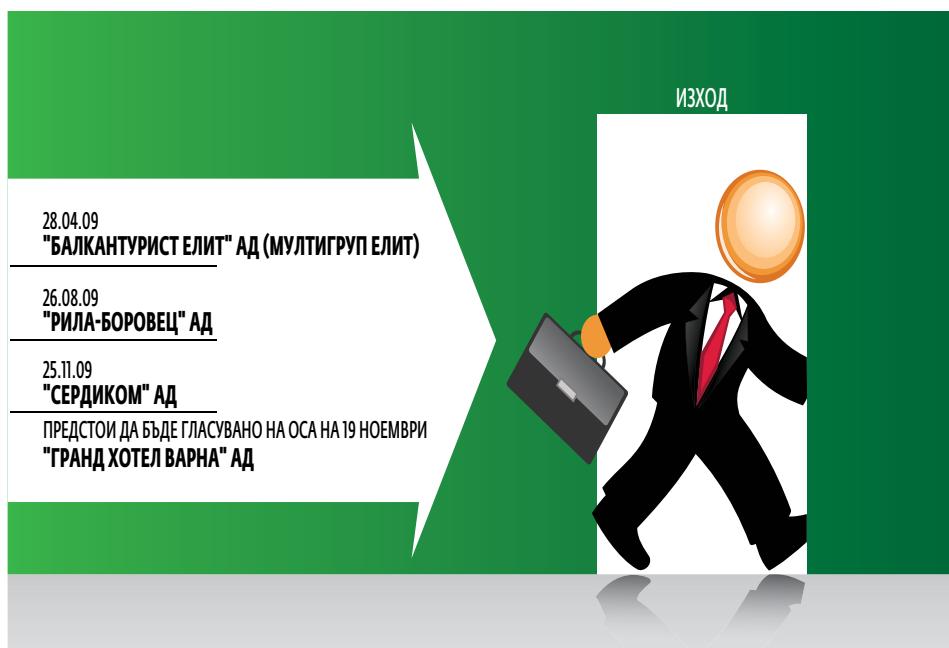
Медийни партньори:

econ.bg Строителство EBF
деловият портал ИМОТИ BUSINESS TV

За повече информация и регистрация: тел. 02/4395848, 4395 850 <http://events.pari.bg> | events@pari.bg

Краят на масовата приватизация за „Мултигруп“

Дружества на бившия приватизационен фонд „Мултигруп Елит“ вече са изцяло в ръцете на основните си собственици и слизат от борсата

Близко 14 години след началото на масовата приватизация тя е вече към края си. Поне за бившия приватизационен фонд „Мултигруп Елит“. Изкупуването и делишването от борсата на „Гранд хотел Варна“ АД, което предстои да се случи според покана за свикване на общо събрание, са последната от серията стъпки, които собствениците на фонда предприеха, за да затворят компаниите си. Варненският хотел е последната публична компания в портфейла на фонда, който сега носи името „Балкантурист Елит“ ЕАД. През годините приватизационният фонд претърпя няколко трансформации, като от „Мултигруп Елит“ беше преименуван на „Ем Джи Елит Холдинг“, за да достигне до „Балкантурист Елит“.

Началото
Именно „Балкантурист

Елит“ ЕАД започна серията сваления от борсата, след като дружеството беше изкупено от PFHC Limited, Лихтенщайн, и беше делишвано от БФБ през април миналата година. Четири месеца по-късно от публичен статут беше освободено и „Рила-Боровец“ АД. Според последния отчет на компанията към 30 юни 2009 г. мажоритарен акционер е бил „Балкантурист Лимитид“ с 51%, а „Балкантурист Елит“ е притежавал 43% от книгата на „Рила-Боровец“.

Изкупуването през миналата година завърши с делишването и на „Сердиком“ АД. То формално беше свалено от борсата от „Тренд Инвест“, Лихтенщайн, след като чуждестранното дружество първо изкупи 49.9% дял на „Балкантурист Елит“.

Краят
Предстоящото на 19 ноември общо събрание на

акционерите, което трябва официално да разреши свалянето от БФБ на „Гранд хотел Варна“, едва ли ще донесе изненада и е по-скоро формалност. Основният акционер „Балкантурист Елит“ ЕАД притежава 91.75% от капитала, а другият по-голям акционер „Овергаз Инженеринг“ АД разполага с 4.66%, като двете дружества имат споразумение за съвместна политика и заедно отправиха търгово предложение към малките акционери. Дори и останалите 3.59% от книгата да не са изкупени, според нормативната уредба водещият акционер може да поиска отписване от регистъра на публичните компании на дружество, в което владее повече от 95% от капитала.

С това последно действие „преходът“ за „Мултигруп“ приключва. Най-вероятно това е и краят на предструктурираната в групата. □

История

► Първоначалният инвестиционен портфейл на ПФ „Мултигруп Елит“ се състои от акции в 36 предприятия, като в 26 от тях фондът притежава над 10%. Най-големи дялове - над 30%, са придобити в ДЗУ-Стара Загора, „Присмта“ АД-Русе, ЗММ-Нова Загора, „Преспа-Лъки“ АД, „Околчица“ АД и „Минералсувенир-Кърджали“ АД. ► ПФ „Мултигруп Елит“ успя да събере бонусите книжки на над 70 хил. души. Различното при него беше, че номиналната стойност на една акция не бяха тра-

диционните 1000 стари лева, или 1 нов, а сегашни 10 стотинки. Пикът на търговията с акции на преобразувалия се в „Ем Джи Елит Холдинг“ фонд гоиде през 1998 г., когато беше опитан първият преход в такава структура. Тогава обаче кръгът около Илия Павлов отби атаката на хората, групирани се около Радослав Ненов. Това доведе до поскупване на книгата и акционерите можеха да получат над номинала на акциите.

► След ново реструктуриране през 2003 г. в назора влязоха регистрираните в Лихтенщайн „Би

Ем Ем Трейдинг“, представявана от Бояна Попова, и „Пи Еф Ей Си естаблишмънт“ от съпругата на покойния Илия Павлов - Дарина. „Пи Еф Ей Си“ е и основният акционер в холдинга с около 80% от капитала. Те бяха придобити след увеличаване на капитала през 2001 г., чиято законност дълги месеци беше оспорвана от бившата Държавна комисия по цените на книжата. Впоследствие „Пи Еф Ей Си естаблишмънт“ изкупи още от акциите на холдинга и така се стигна до неговото отписване от БФБ.

Ниските цени в момента карат компаниите да се делишват

От началото на 2010 г. от БФБ са слезли 13 компании, а публичен статут са придобили 7 нови дружества

Ниските цени на публичните компании в момента и свиването на разходите за поддържане на публичен статут са основните фактори, които карат листваните дружества да слизат от борсата.

Слизане

От началото на 2010 г. от БФБ са делишвани 13 компании, като 5 от тях са в ликвидация или несъстоятелност. Сред по-големите дружества,

разделили се с публичния статут, са „Балкан“ АД, „Девин“ АД и „Пиринхарт“ АД. Регистрацията си на капиталовия ни пазар прекратиха и три дружества, които бяха свалени след вливане в икономическите им групи. В същото време от началото на 2010 г. на БФБ са качени за търговия акциите на 7 нови компании и привилегированите акции на синия чип „Енемона“ АД.

Причини

„Ниските цени на акциите през последните години дадоха възможност на редица мажоритарни собственици, които не виждаха смисъл в

публичния статут да отпишат компаниите си от БФБ“, каза Константин Абрашев от „БенчМарк Асет Мениджмънт“. Според Даниел Димитров от „Реал Финанс Асет Мениджмънт“ друга причина за делишване е фактът, че поддържането на публичния статут не е евтино, защото изисква да се плащат такси към финансов надзор, БФБ и Централния депозитар.

Анализатори обясняват желанието за делишване и с по-малката строгост на Търговския закон по отношение на миноритарните акционери за разлика от ЗППЦК, който е далеч по-стриктен в това отношение. □

Отпадат задължителните такси

Основната идея компаниите да бъдат на фондовата борса е да може да набират капитал за развитие на бизнеса си. По време на бума на пазара през 2007 г. интересът към фондовата ни борса беше изключително висок и някои дружества успяха да се възползват. За съжаление разрасналата се финансова криза спря започналото развитие на капиталовия ни пазар.

Развигор Христов,
ПОД „Бъгеще“

Последвалият спад на пазара през 2008 г.

охлади желанието на инвеститорите да участват. Основните предимства при раздялата на компанията с публичния си статут са спирането на задълженията да представят тримесечни и годишни финансови отчети към КФН и борса-

та, както и уведомленията за всяко важно събитие като смяна на ръководството или смяна на собствеността. Разбира се, няма да има и съответни такси към борсата и регулатора, които не са толкова високи, но все пак са задължение. За търговите предложения се изисква преработване на наредбата, за да може акционерите да имат повече възможности да защитят правата си.

Публичният статут не е евтин

Значителният спад в цените на акциите през последните 2 години е примагва възможност за някои мажоритарни собственици. Някои от тях осъществиха IPO по време на еуфорията през 2006-2007 г. на цени, значително надвишаващи текущите нива.

Сравнително слабата икономическа активност в момента не предоставя големи възможности за експанзия, така че компании,

Даниел Димитров,
„Реал Финанс Асет Мениджмънт“

които имат свободни средства, може да ги вложат в обратни изкупувания. Дори и ползването на заеман капитал би имало смисъл, ако се постигне пълен контрол над компанията. У нас фрий-флоутът на повечето публични компании е нисък - до 25%. Затова делишването не би било особено скъпо за мажоритарния собственик.

Същевременно поддържането на публичния статут не е евтино - такси към КФН, към БФБ и към Централния депозитар. Изискванията за разкриване на информация също не са лесно изпълними. Поради замръзналия пазар в момента е почти невъзможно компаниите да се финансират чрез нови емисии акции. Това обезсмисля поддържането на публичния статут за някои мажоритарни.

Управлението става по-гъвкаво

Ниските цени на акциите през последните години дадоха възможност на редица мажоритарни собственици, които не виждаха смисъл в публичния статут, да отпишат компаниите си от БФБ. По този начин управлението получава по-голяма гъвкавост и възможности за разпореждане с бъдещето на предприятието, защото Търговският закон

Константин Абрашев,
„БенчМарк Асет Мениджмънт“

защитава в много по-малка степен малките акционери в сравнение със ЗППЦК и съответно поставя по-ниски препятствия пред различни стопански операции, които са силно ограничени в ЗППЦК.

Има смисъл да се приемат облекчени

условия за отправяне на търгови предложения, но само в тази им част, която не касае последващо отписване на дружеството. Когато говорим за търгово предложение с цел отписване, основната философия, която трябва да се спазва, е защита на интересите на миноритарните акционери и едва след това на всички останали заинтересовани страни.

Всеки четвърти строител вече отпадна от пазара

Браншът очаква раздвижване на икономиката и повече инвестиции в публичния сектор, за да спре спадът догодина

Около 28% от строителните компании в България не са подновили регистрацията си в специализирания браншови регистър, съобщиха от Камарата на строителите в България (КСБ). Това не им позволява да започват работа по нови проекти и на практика тези дружества остават извън пазара. По данни на браншовата организация след две години криза у нас са останали около 4200 строителни компании. Броят им е с 1200 по-малко спрямо регистрираните през 2009 г. 5400 дружества. Тогава от пазара са отпаднали други 2000 компании.

Оцеляване

Коментарите по отношение на строителната статистика са в две посоки. От една страна, кризата прочисти пазара от случайните играчи и тези с недобро планиране. От друга обаче, останалите фирми най-често оцеляват с половината от служителите си и с изчерпани резерви за продължаване на дейността си в условията на свит пазар. Данните на Националния статистически институт показват общ спад на строителството с 20.8% през първата половина на 2010 г. Най-зле е положението при сградното строителство, където намалението е с 34.4%, докато при инженерните обекти дори се отчита лек ръст от 3.5%. Според анализаторите данните показват, че строителните фирми изпитват затруднения при довършване на започнатите сгради и се пренасочват към инженерната и пътната инфраструктура, макар че и там още има неизплатени задължения на държавата.

Криза

„2010 г. категорично е най-лошата за строителния сектор от началото на кризата“, коментира изпълнителният директор на Камарата на строителите в България

Иван Бойков. Според него след отлива на частни инвестиции в момента и държавните обекти са намалели и се свеждат до отсечка от магистрала „Тракия“ и спортната зала в София. И макар догодина да се планира началото на работа по още две магистрала - „Струма“ и „Марица“, от камарата не очакват това да доведе до значително раздвижване в сектора. „Магистралите са малък обем от строителната дейност, освен това са проекти, които се развиват като изпълнение и финансиране за сравнително дълго време. Добре е, че чрез подобни проекти усвояваме пари от европейските фондове, но няма държава, която да разчита само на тях“, коментира Иван Бойков. Председателят на Българската камара на предприемачите в строителството Николин Гавраилов също определи 2010 г. като най-тежката за сектора. Причината е почти пълната липса не само на частни инвестиции, но и на публични - в училища, болници, детски градини. „Статистиката е показателна за спада в строителството, но извън нея въпросът е колко чужди инвестиции сме привлекли“, коментира Гавраилов. Той припомни своя стара идея Българската банка за развитие да отпуска преференциални кредити за инвестиции в строителството. По този начин според него ще се даде тласък на високото строителство, което ще дръпне целия бранш. Според него със средства от ЕС може да се запълни инфраструктурния вакуум в редица общини и курорти - канализация, пътна и улична мрежа, пречиствателни станции и др. Проблемът обаче е липсата на ясни правила за публично-частно партньорство между бизнеса и общините, както и достатъчно готови проекти, с които да се кандидатства за европейско финансиране, посочи Гавраилов.

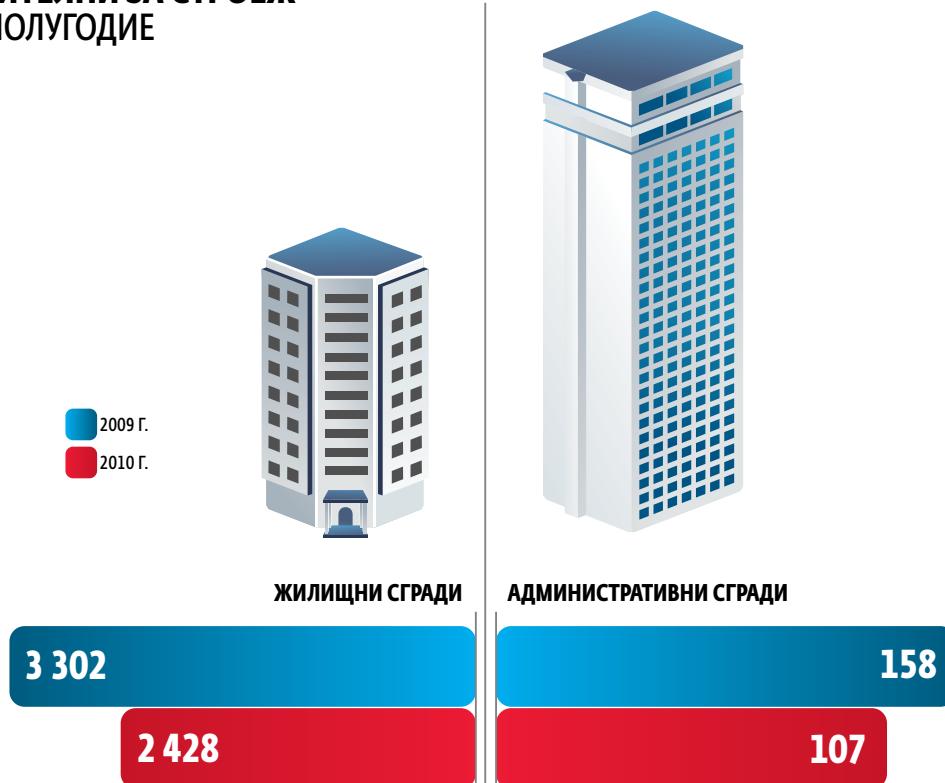
Перспектива

Голямата надежда на сек-

СТРОИТЕЛСТВОТО ПРЕЗ ПЪРВОТО ПОЛУГОДИЕ, В МЛН. ЛВ.

РАЗРЕШИТЕЛНИ ЗА СТРОЕЖ ПЪРВО ПОЛУГОДИЕ

БРОЙ СТРОИТЕЛНИ ФИРМИ В БЪЛГАРИЯ

тора в момента е през 2011 г. спадът да спре. „Възможен е и много лек ръст, но ако има такъв, той ще е от много ниска база“, смята Иван Бойков. Тази година очакванията са обемът на строителната продукция да остане под 10 млрд. лв. при 13.3 млрд. лв. през 2009 г. Очакваният обем е наполо-

вина по-малко спрямо пиковата 2008 г., когато строителната продукция в страната доближи 21.6 млрд. лв. Според Иван Бойков шансът за сектора е догодина икономиката да заработи и така да се осигурят повече средства за капиталови разходи. Асен Чавдаров, технически директор в „Контракт Си-

ти“, също разчита на подобряване на икономическия климат в страната. Компанията, специализирана в жилищното строителство, посочва това като ключов фактор за нагласите на купувачите и финансиращите институции.

От своя страна Николин Гавраилов залага на иконо-

мическо оживление, но в европейски мащаб. Според него европейските икономики вече дават такива признаци, а това за България означава възможност за привличане на инвестиции със стимули като плоския данък и чрез по-активна държавна политика.

Радостина Маркова

Преброяване Половината фирми са в сградния сегмент

► Близко половината от строителните компании у нас остават в сградното строителство, въпреки че то пострадна най-силно от кризата, сочат данните на КСБ. В този сегмент работят около 2000 дружества. Едва 3-4 са големите компании с капацитет за магистрал-

но строителство, а още около 120 фирми са ангажирани с пътни ремонти. „Това са компании от среден ешелон с капацитет да изпълнят рехабилитация на малки отсечки по 15-20 км или да участват като подизпълнители“, обясни Иван Бойков. Масата дружества в инфраструктурното строителство са с малък капацитет и са ангажирани главно в зимната поддръжка на пътищата. В областта на инфраструктурата работят и по-

голямата част от новорегистрираните през годината около 500 строителни дружества. Повечето са български, но има и чужди фирми от целия ЕС, посочи Иван Бойков. Повечето влизат покрай проектите с усвояване на европейски пари. Така например френските и италианските се насочват главно към проекти в областта на водоснабдяването, а германските фирми - към жп строителството и проектите, свързани с екологията.

Оцеляване Браншът сви печалбите, пази персонала си

► До 3-4% са се свили печалбите, които строителите калкулират при участието си в търгове за изпълнение на обекти, отчетоха от КСБ. Преди кризата маржовете се движеха между 12 и 15%. Според хора от бранша много от конкурентите им са готови да работят дори по себестойност, само да

запазят оборотите си и да задържат квалифицираните си кадри. „Конкуренцията е жестока не само при крайните продажби, но и при строителните търгове“, посочи Асен Чавдаров от строително-инвестиционната компания „Контракт сити“. Данните на КСБ например показват, че за сравнително малки поръчки вече кандидатстват по 20-30 строителни компании. Иван Бойков дори даде примери с дружества с годишни обороти

от милиони левове, които в момента кандидатстват за ремонти на гетски градини.

► Много дружества от високото строителство тази година се преориентират към ВиК сектора, тъй като там се очакват много поръчки. Като цяло от КСБ отчитат спад на строителните цени с 10-15%, като намалението идва от по-ниските стапки за труд и поевтиняването на много строителни материали.

Печалбата на Philips скочи над 3 пъти

Производителят на електроника е реализирал 524 млн. EUR през третото тримесечие

Холандският производител на електроника Royal Philips Electronics NV отчете над 3 пъти по-висока печалба за третото тримесечие благодарение на съкращаване на разходите и продажбата на дела си в NXP Semiconductors NV. Положителният финансов резултат на холандската компания е нараснал до 524 млн. EUR, след като през третото тримесечие на миналата година той беше едва 174 млн. EUR.

Само от продажбата на NXP Philips е получил 154 млн. EUR, посочва производителят на електро-

ника.

На пазара на медицинска апаратура и осветителна техника холандците се конкурират основно с General Electric Co. и Siemens AG. През миналата година Philips обявиха планове за съкращаване на 6000 работни места, за да запазят конкурентоспособността си.

През септември ръководството на компанията си постави за цел да увеличи приходите си с 2 процентни пункта повече от световния икономически ръст през следващите пет години. През третото тримесечие на тази година приходите на Philips без отчитане на придобиванията, продажбите и валутните разлики са нараснали с 1% до 6.2 млрд. EUR, отчитат от компанията.

Citigroup с положителен финансов резултат за трето поредно тримесечие

Американската банка е успяла да намали с 30% загубите от лоши кредити през третото тримесечие

Печалбата на американската банка Citigroup Inc. скочи до 2.17 млрд. USD през третото тримесечие. Година по-рано положителният финансов резултат на трезора беше едва 101 млн. USD. Това е трето поредно тримесечие на печалба за Citigroup.

На крачка от целта

С постигнатите добри резултати главният изпълнителен директор на Citigroup Викрам Пандит е само на едно тримесечие от целта, която си е поставил за годишна печалба, след като през последните две години банката беше на загуба от над 29 млрд. USD. За да изпълни това, Пандит продължава и продажбата на активи от холдинга Citic.

По-малко лоши кредити

Базирана в Ню Йорк, банката беше една от най-силно засегнатите от кредитната криза. Въпреки това през последното тримесечие финансовата компания успя да намали с 30% загубите си от лоши кредити до 7.66 млрд. USD.

Американските данъкоплатци държат 12% от Citigroup, след като финансовото министерство намали дела си в банката през третото тримесечие. Държавата стана собственик на част от Citigroup през 2008 г., когато й отпусна 45 млрд. USD, за да избегне фалит.

За сравнение основният конкурент на банката - JPMorgan Chase & Co. и втори най-голям трезор в САЩ, отчете през миналата седмица печалба от 4.42 млрд. USD. Банката намали провизиите си за лоши кредити с 5.8 млрд. USD.

Руската петролна компания TNK-BP купува активи на BP

Британците ще получат 1.8 млрд. USD от сделката, което ще им помогне да се възстановят след разлива в Мексиканския залив

► Британската петролна компания BP е продала активи за над 11 млрд. USD през тази година, за да компенсират загубите след разлива в залива

СИМКА BLOOMBERG

Британската петролна компания BP продава активи във Виетнам и Венецуела на руската TNK-BP, която е наполовина собственост на британците. Закъсалият след разлива в Мексиканския залив гигант ще получи 1.8 млрд. USD от сделката. По-голямата част от парите - около 1 млрд. USD, ще бъде платена на 29 октомври. BP ще получи останалата част от сумата след финализиране на сделката, което се очаква да стане през първата половина на следващата година. По-рано тази година BP обяви планове за продажба на активи за 30 млрд. USD, за да финансира загубите си след петролния разлив в Мексиканския залив.

Нови придобивки

Във Венецуела TNK-BP придобива 16.7% от петролния производител PetroMonagas SA, 40% от Petroperija SA и 26.7% от Voquegon SA. Активите във Виетнам, обект на сделката, включват 35% дял в офшорния газов блок, включващ Lan Tau и Lan Do, 32.7% от тръбопровода Nam Con Son и 33% от електроцентрала Phu My 3. TNK-BP е третата най-голяма петролна компания на BP и на група руски милиардери, сред които банковият магнат Михаил Фридман, познати като Alfa Access-Renova.

Стратегии за развитие

Фридман, който в момента изпълнява длъжността изпълнителен директор на TNK-BP, заяви, че придобивките във Венецуела и Виетнам отбелязват важна стъпка в стратегическото разширяване на компанията на глобалния енергиен пазар. От своя страна изпълнителният директор на BP Робърт Дъдли, който замени Тони Хейуърд след катастрофата с разлива, каза, че продажбата дава на TNK-BP солидни основи за развиване на бизнеса извън Русия.

TNK-BP почти се срива по време на остър конфликт между собствениците през 2008 г. Различията обаче

бяха изгладени, след като акционерите се разбраха да назначат Максим Барски от 1 януари 2011 г. на поста главен изпълнителен директор след временното управление на Фридман.

Разпродажба на активи

С тази сделка общият обем на активите, с които се е разделила BP от началото на годината, надхвърля 11 млрд. USD. Британската компания продаде част от бизнеса си в САЩ, Канада и Египет на Arashe Corp за сумата от 7 млрд. USD. Други 1.9 млрд. USD получи от активи в Колумбия, закупени от Ecopetrol SA и Talisman Energy Inc.

Mobil

0800 1 4004

НАЦИОНАЛЕН БЕЗПЛАТЕН ТЕЛЕФОН
ЗА ЗАЯВКИ НА ВСИЧКИ СМАЗОЧНИ ПРОДУКТИ MOBIL

ОФИЦИАЛНИЯТ ДИСТРИБУТОР НА MOBIL ЗА БЪЛГАРИЯ
ОМНИКАР БГ ЕООД

www.omnicar.bg

Испания ще издаде още 11 млрд. EUR дълг

Георги Георгиев
georgi.georgiev@pari.bg

„ Само в рамките на 2011 г. страната трябва да изплати 117 млрд. EUR от дълга си

Испания, страната с най-голямата безработица в еврозоната (20.5%), планира да емитира тази седмица между 9 и 11 млрд. EUR нов дълг. Страната ще се опита да се възползва от по-доброто състояние на облигационния пазар в момента. Целта на операцията е да се намали напрежението върху правителството при изплащането на краткосрочните си задължения. Краткосрочните задължения на Испания са достигнали през 2010 г. 18% от общия дълг. За сравнение процентно през 2007 г. той е бил 11%.

Разликата в доходността на десетгодишните испански и десетгодишните германски облигации стигна 196 пункта, което е най-ниската стойност за последните два месеца. За сравнение на 16 юни тази разлика стигна 221 пункта, което беше рекорд за еврозоната. Причината за голямата разлика тогава стана опасенията на инвеститорите, че страната няма да може да обслужи 25-милиардния си дълг, който трябваше да бъде погасен през юли. След като тази опасност премина, доходността на ценните книжа намалю от 4.7% до сегашните 4%.

► **Необходимостта да се финансират настоящите задължения принуждава правителството на Испания отново да продава дълг**

СНИМКА BLOOMBERG

През миналата седмица португалските, гръцките и холандските облигации също регистрираха поскъпване спрямо германските ценни книжа. Това стана възможно, след като финансовите институции в тези държави успяха да намалят зависимостта си от Европейската централна банка, което е индикатор, че дълговата криза отшумява. Доходността на десетгодишните гръцки облигации остава най-висока в еврозоната - 8.93%, което е с 655 базисни пункта повече от германските правителствени облигации.

За Испания в момента е много важно да успее да събере допълнителен капитал, тъй като през 2011 г. страната отново трябва да се справя с

големи плащания към кредитори. В рамките само на следващата година иберийската държава трябва да изплати 117 млрд. EUR от дълга си. По данни на Bloomberg задълженията на Гърция за този период са 36 млрд. EUR, а на Португалия 24 млрд. EUR. Погледнато реално, голямата разлика не е толкова фразираща, като се има предвид, че брутният вътрешен продукт на Испания е четири пъти по-голям от този на Гърция и шест пъти над португалския. Прогнозите на испанското правителство за резултатите на БВП са за намаление с 0.3% в края на 2010 спрямо предходната година. Независимо от това обаче съотношението между трите държави ще се запази.

Освен да изплаща, през следващата година Испания планира да емитира облигации на стойност 192 млрд. EUR, като това е заложено в новия бюджет на страната. Според европейската статистика през 2009 г. дългът на страната е представлявал 53% от брутният вътрешен продукт. За сравнение в процентно отношение дългът на Ирландия възлиза на 63% от БВП, на Гърция - 115%, на Португалия - 77%, а на Италия - рекордните 116% по данни на ЕС.

Застраховката от фалит на десетгодишните испански облигации е паднала до 196 пункта, а на гръцките правителствени облигации до 681 базисни пункта. За сравнение германският дълг се застрахова при 32 пункта. □

Индекс на геня

1.21

► процента се понижи хонконгският индекс Hang Seng и достигна 23 469.38 пункта

„ По време на борсовата сесия в понеделник измерителят загуби 288 пункта от стойността си. С постигнатите резултати индексът зае първо място сред всички измерители в региона

Цифра на геня

1.06

► процента се понижи цената на олобото и достигна 2373 USD/m

„ По време на последната борсова сесия цветният метал загуби 26 USD, което е първото поевтиняване за последните шест сесии. Поскъпването на долара се отразява негативно върху металите

Стока на геня

2.48

► процента спечели памукът на борсата в Ню Йорк и достигна 2483 USD/m

„ Суровината добави 60 USD към стойността си на последната борсова сесия. Дефицитът при доставките, предизвикан от лошата реколта в Пакистан, продължава да води цената към нови рекорди

Канадският долар поевтиня преди срещата на централната банка

Началото на новата седмица донесе ново понижение на канадския долар спрямо останалите основни валути на форекс пазара. Спрямо щатската валута понижението му стигна 0.42% до 1.0146 USD/CAD, като общо за трите сесии загубите бяха 1.11. В основата на слабото му представяне бяха спекулациите, че местната централна банка няма да увеличи отново основната си лихва по време на днешната си среща.

По-рано през годината институцията завиши на три пъти цената на заемния ресурс с по 25 базисни пункта. Това стана възможно, след като икономиката на страната започна да дава ясни признаци на възстановяване. Забавянето на активността в световен мащаб обаче най-

Георги Иванов,
"БенчМарк Финанс"

вероятно ще накара банката да преустанови временно затягането на монетарната си политика, за да има време да проследи ефекта от последните си действия.

Именно към бъдещите мерки, които ще предприема институцията, ще бъде насочен погледът на пазарните участници след края на днешното й заседание. Ако коментарите от страна на официалните представители на банката подсказват по-либерална монетарна политика през следващите месеци, можем да очакваме натискът върху канадския долар да се засили в краткосрочен план. □

Петролът се върна над 82 USD/б

Цената на петрола отново се качи над 82 USD/б и прекъсна негативната тенденция от предишните две сесии. Сред основните причини за поскъпването бяха силният долар и стачните действия във Франция, които се разрастват с всеки изминал ден. Американската валута поскъпна с 0.14% спрямо еврото и се котираше за 1.3957 EUR/USD.

Желанието на френския президент Никола Саркози да увеличи пенсионната възраст във Франция до 62 години принуди шофьорите на тежкотоварни камиони да блокират някои от френските магистрала. С тези свои

Станислав Понгеб,
"Логос-ТМ"

„ На борсата в Ню Йорк цената на суровия петрол с доставка през ноември достигна 82.83 USD/б, което е увеличение с 1.94%

действия освен всичко се нарушават доставките на гориво. Също така блокирани продължават да са повечето петролни рафинерии във Франция, чийто персонал също е в ефективна стачка.

Сред причините за поскъпването бяха и направените от анализаторите на американската банка Bank of America Merrill Lynch прогнози за цената на петрола през 2011 г. Според последните изчисления цена от 100 USD/б вече е напълно възможна заради очакваното поевтиняване на долара. Допълнително тежест към цената дадоха и прогно-

зите на Американския петролен институт за потреблението на петролни продукти в САЩ. Изготвеният от тях предварителен доклад показва, че през септември търсенето се е увеличило с 1.8% спрямо същия месец на 2009 г. По този начин използваното гориво в страната е било 18.9 млн. барела на ден от 18.6 млн. година по-рано.

На борсата в Ню Йорк, цената на суровия петрол с доставка през ноември достигна 82.83 USD/б, което е увеличение с 1.94%. При сорта Брент поскъпването стигна 1.58%, а котировките се търгуваха за 83.75 USD/б. □

► Независимо от моментния спад интересът на инвеститорите към канадската валута остава голям

СНИМКА REUTERS

16 ПАЗАРИ

Цени на петрол и петролни продукти

Вид	Борса	Единица	Октомври	Ноември
Суров петрол	NYMEX	USD/b	82,17	82,14
Брент	ICE	USD/b	82,77	82,77
Газовол	ICE	USD/t	708,25	708,25
Природен газ	NYMEX	USD/MMBtu	3,51	3,9
Бензин 95	NYMEX	USD/t	785	-
Нафта	NYMEX	USD/t	753	-

Фючърси на агрокултури

Вид	Разновидност	Борса	Единица	Октомври
Пшеница	Soft Red	CBT	USD/m	258,95
Царевица	Yellow	CBT	USD/m	223,19
Ечемик	Feed	ASX	USD/m	232,65
Памук	No.2	NYBOT	USD/m	2468,03
Kaiko		NYBOT	USD/m	2820,00
Kafo	Arabica	NYBOT	USD/m	4061,95
Соя	No.2	ICE	USD/m	443,31
Захар	White	NYSE LIFFE	USD/m	696,30

Борси: CBOT - Чикагска стокова борса; CME - Чикагска търговска борса; NYBOT - Нюйоркска стокова борса; ASE - Австралийска стокова борса

Спот цени на цветни метали

Вид	Борса	Единица	Цена	Зм.
Мед	LME	USD/t	8362,5	8380
Калай	LME	USD/t	26855	26400
Олово	LME	USD/t	2377	2412,5
Цинк	LME	USD/t	2380	2410
Алуминий	LME	USD/t	2368	2384
Никел	LME	USD/t	24250	23825
Алуминиева сплав	LME	USD/t	2180	2215

Цени на благородни метали

Вид	Борса	Единица	Купува	Продава
Злато	LME	USD/тр.у.	1363,85	1364,4
Сребро	LME	USD/тр.у.	24,09	24,14
Платина	LME	USD/тр.у.	1682	1685
Паладий	LME	USD/тр.у.	579,5	583
Родий	LME	USD/тр.у.	2270	2270

Източник: Bloomberg

Мерни единици: 1 бу. соя = 27.216 кг; 1 бу. царевица = 25.4016 кг; 1USD = 1 U.S. cent
1бу. овес = 15.4224 кг; 1 бу. = 0.4536 кг; 1 cwt = 50 кг; 1 gal. = 3.785 л; 1MT = 1000 кг

Курсове за митнически оценки

Валута	Код	За	Стойност
Currency	Code	For	Rate
Австралийски долар	AUD	1	1,39086
Бразилски реал	BRL	10	8,90025
Канадски долар	CAD	1	1,54245
Швейцарски франк	CHF	1	1,43695
Китайски ренминби юан	CNY	10	2,33965
Чешка крона	CZK	100	7,60284
Датска крона	DKK	10	2,62746
Естонска крона	EER	10	1,25000
Британска лира	GBP	1	2,37675
Хонконгски долар	HKD	10	2,04917
Хърватска куна	HRK	10	2,71832
Унгарски форинт	HUF	1000	6,97564
Индонезийска рупия	IDR	10000	1,76047
Исландска крона	ISK	100	3,45102
Японска йена	JPY	1000	6,74424
Южнокорейски вон	KRW	100	1,76583
Литовски литас	LTL	1000	1,34159
Латвийски лат	LVL	10	5,66448
Мексиканско песо	MXN	1	2,76091
Малайзийски рингит	MYR	10	2,66647
Норвежка крона	NOK	10	4,92541
Новозеландски долар	NZD	10	2,46668
Филипинско песо	PHP	10	1,13211
Полска злота	PLN	100	3,46128
Нова румънска лея	RON	10	4,80997
Руска рубла	RUB	10	4,63083
Шведска крона	SEK	100	5,13983
Сингапурски долар	SGD	10	2,05617
Словашка крона	SKK	10	1,14617
Тайландски бат	THB	100	4,92280
Нова турска лира	TRY	10	1,01660
Щатски долар	USD	1	1,59386
Южноафрикански ранд	ZAR	10	2,10812

Валутният курс за митнически цели е курсът на БНБ определен в предпоследната сряда от месеца и публикуван този или на следващия ден, който се използва през следващия календарен месец, освен ако не бъде заменен от курса определен по чл. 91 от ППЗМ. Курсовете са валидни до 24.00 часа на 31.10.2010.

Курсове на чуждестранни валути

Валута	Код	За	Стойност	Разлика
Currency	Code	For	Rate	Difference
ЕВРО	EUR	1	1,96	0
АВСТРАЛИЙСКИ ДОЛАР	AUD	1	1,38839	0,00540
БРАЗИЛСКИ РЕАЛ	BRL	10	8,40458	0,03524
КАНАДСКИ ДОЛАР	CAD	1	1,37812	-0,00263
ШВЕЙЦАРСКИ ФРАНК	CHF	1	1,46405	0,00698
КИТАЙСКИ РЕНМИНБИ ЮАН	CNY	10	2,11840	0,02812
ЧЕШКА КРОНА	CZK	100	7,97127	-0,00683
ДАТСКА КРОНА	DKK	10	2,62263	-0,00039
ЕСТОНСКА КРОНА	EER	10	1,25000	0,00000
БРИТАНСКА ЛИРА	GBP	1	2,23600	0,00713
ХОНГОНГСКИ ДОЛАР	HKD	10	1,81411	0,02470
ХЪРВАТСКА КУНА	HRK	10	2,66571	-0,00054
УНГАРСКИ ФОРИНТ	HUF	1000	7,07020	-0,06318
ИНДОНЕЗИЙСКА РУПИЯ	IDR	10000	1,57570	0,01488
ИНДИЙСКА РУПИЯ	INR	100	3,17119	0,02333
ИСЛАНДСКА КРОНА	ISK			0,00000
ЯПОНСКА ЙЕНА	JPY	100	1,73082	0,01938
ЮЖНОКОРЕЙСКИ ВОН	KRW	1000	1,25897	0,00895
ЛИТОВСКИ ЛИТАС	LTL	10	5,66448	0,00000
ЛАТВИЙСКИ ЛАТ	LVL	1	2,75780	0,00195
МЕКСИКАНСКО ПЕСО	MXN	10	1,12590	0,00559
МАЛАЙЗИЙСКИ РИНГИТ	MYR	10	4,54464	0,04258
НОРВЕЖСКА КРОНА	NOK	10	2,39979	-0,01705
НОВОЗЕЛАНДСКИ ДОЛАР	NZD	1	1,06053	0,00703
ФИЛИПИНСКО ПЕСО	PHP	100	3,25202	0,03768
ПОЛСКА ЗЛОТА	PLN	10	4,98606	-0,02247
НОВА РУМЪНСКА ЛЕЯ	RON	10	4,56810	-0,00534
РУСКА РУБЛА	RUB	100	4,61743	0,02250
ШВЕДСКА КРОНА	SEK	10	2,10596	-0,01464
СИНГАПУРСКИ ДОЛАР	SGD	1	1,08111	0,00907
ТАЙЛАНДСКИ БАТ	THB	100	4,70763	0,05255
НОВА ТУРСКА ЛИРА	TRY	10	9,90394	0,03000
ЩАТСКИ ДОЛАР	USD	1	1,40748	0,01928
ЮЖНОАФРИКАНСКИ РАНД	ZAR	10	2,04371	0,00284
ЗЛАТО (1 ТРОЙ УНЦИЯ)	XAU	1	1914,51000	3,02000

Обменни курсове на чуждестранните валути към лева за 19.10.2010 година. Тези курсове се основават на чл. 29, ал. 2 от Закона за БНБ и референтните курсове на ЕЦБ за съответния ден, и се прилагат за целите на статистическата и счетоводната отчетност.

Тип	Валута	Емисионна стойност за поръчки подадени до 15.00 ч. на 7.10.2010 г.	Цена при обратно изкупуване
консервативен	USD	158,26	154,40
консервативен	EUR	12,07	11,78
консервативен	EUR	84,41	81,95
балансиран	EUR	102,50	99,51
балансиран	EUR	769,43	747,02
високодоходен	EUR	176,46	168,06
високодоходен	EUR	79,26	76,21
високодоходен	EUR	155,25	149,28
високодоходен	EUR	310,31	295,53
високодоходен	EUR	202,28	192,65
високодоходен	EUR	239,27	227,88
високодоходен	EUR	81,78	77,89
консервативен	EUR	241,69	230,18

Нетната стойност на активите на дял е равна на цената на обратното изкупуване. Информация за проспектите и правилата на фондовите може да бъде получена на тел. 0700 10 000, както и на интернет адреси www.ram.at и www.ram.bg

Котировки на взаимните фондове

Фонд	Тип	Ем. ст/сп	ЦМ	Доходност и Риск							
				От началото на годината (не се ангажира)	Стандартно отклонение	За последните 12 мес.	От началото на публ. прераз. (ангажиран)	Начало на публ. прераз.			
Авора Капитал АД	Смислен - балансиран	4.9376	4.9623	5.1351	4.9376	4.8388	-4.11%	15.10%	-8.72%	-22.75%	21.01.2008
Авора капитал - глобал	Смислен - балансиран	6.9529	6.9877	7.2310	6.9529	6.8138	-1.85%	13.97%	-5.35%	-12.47%	23.01.2008
Авора капитал - евро	Смислен - балансиран	10.1538	10.3061	10.5600	10.1538	10.0000	0.94%	N/A	N/A	N/A	23.09.2009
Актив Асет Менеджмънт АД	Смислен - балансиран	2.1266	2.5316	2.1266	2.1266	2.5316	-14.67%	28.36%	-20.57%	-57.61%	12.11.2007
Астра Асет Менеджмънт АД	Смислен - балансиран	11.3391	11.3334	11.3164	11.3377	11.3277	5.50%	0.12%	7.03%	6.37%	06.10.2008
Астра Кеш	Смислен - балансиран	10.7892	10.7355	10.6281	10.6818	10.0000	0.24%	3.49%	-1.52%	3.60%	06.10.2008
Астра Плюс	Смислен - балансиран	9.9583	9.9088	9.7602	9.8097	10.0000	-3.62%	8.15%	-6.57%	-0.46%	06.10.2008
Бенчмарк Асет Менеджмънт АД	Смислен - балансиран	13.5128	13.7801	13.3790	13.7801	13.3790	-0.32%	5.37%	-1.68%	6.19%	14.12.2005
Бенчмарк Фонд - 1 Акция и Облигации	Смислен - балансиран	7.8862	7.8862	7.8862	7.8862	7.8862	-6.78%	10.10%	-14.06%	-4.68%	01.03.2006
Бенчмарк Фонд - 2 Акция	Смислен - балансиран	4.7407	4.7407	4.7407	4.7407	4.7407	-19.81%	11.51%	-20.91%	-16.08%	21.06.2006
Бенчмарк Фонд - 3 Сектор Недвижими Имоти	Смислен - балансиран	7.6480	7.6480	7.6480	7.6480	7.6480	-6.25%	11.94%	-5.07%	-10.42%	05.02.2008
Бенчмарк Фонд - 4 Енергетика	Смислен - балансиран	11.4177	11.4177	11.4177	11.4177	11.4177	8.02%	12.69%	8.76%	3.88%	05.02.2008
Бенчмарк Фонд - 5 ЦИЕ	Смислен - балансиран	12.1043	12.1043	12.1043	12.1043	12.1043	6.70%	0.17%	8.64%	8.36%	03.06.2008
Болкан Капитал Менеджмънт АД	Смислен - балансиран	82.3707	82.0624	82.3707	82.3707	82.0624	-0.68%	1.59%	-4.25%	-4.52%	20.11.2006
БФ БКМ Балансиран Капитал	Смислен - балансиран	47.9454	47.7057	47.9454	47.9454	47.7057	-7.61%	2.97%	-13.35%	-20.11%	20.11.2006
БФ Европа	Смислен - балансиран	64.0088	63.6888	64.0088	64.0088	63.6888	-7.15%	4.72%	-7.22%	-11.87%	03.10.2007
БФ Балкани	Смислен - балансиран	95.8852	94.4576	95.8852	94.4576	94.4576	-7.30%	3.33%	-8.99%	-1.33%	04.01.2007
Варчев Менеджмънт Компани ЕАД	Смислен - балансиран	77.4502	76.2970	77.4502	76.2970	76.2970	-7.18%	2.25%	-8.62%	-7.85%	25.06.2007
Варчев високодоходен фонд	Смислен - балансиран	1.31651	1.31651	1.31651	1.31651	1.31651	5.32%	0.73%	6.85%	5.77%	01.12.2005
Варчев балансиран фонд	Смислен - балансиран	1.07094	1.07094	1.07094	1.07094	1.07094	-0.77%	4.21%	-2.74%	1.35%	01.12.2005
ДСК Управление на активи АД	Смислен - балансиран	0.73721	0.73721	0.73721	0.73721	0.73721	-5.69%	8.59%	-10.95%	-6.56%	01.03.2006
ДСК Стандарт	Смислен - балансиран	0.74185	0.74185	0.74185	0.74185	0.74185	1.68%	2.55%	2.77%	-10.67%	07.03.2008
ДСК Растек	Смислен - балансиран	1.05082	1.05082	1.05082	1.05082	1.05082	2.43%	0.39%	3.58%	3.33%	07.03.2009
ДСК Имоти	Смислен - балансиран	100.1882	99.1914	100.1882	99.1914	99.1914	-2.96%	6.46%	-7.53%	-0.06%	07.12.2005
ДСК Евро Актив	Смислен - балансиран	105.4924	104.4428	105.4924	104.4428	104.4428	-4.34%	5.40%	-9.19%	1.05%	06.03.2006
Елана Фонд Менеджмънт АД	Смислен - балансиран	84.5256	83.2656	84.5256	83.2656	83.2656	-6.69%	9.41%	-12.60%	-1.87%	20.06.2005
Елана Балансиран Евро Фонд	Смислен - балансиран	122.9532	122.9532	122.9532	122.9532	122.9532	7.03%	0.52%	7.93%	7.21%	31.10.2007
Елана Високодоходен Фонд	Смислен - балансиран	93.7339	93.3939	93.7339	93.3939	93.3939	3.80%	2.54%	-0.28%	-2.41%	01.02.2008
Елана Фонд Паричен Пазар	Смислен - балансиран	1									

КОРПОРАТИВНА СОЦИАЛНА ОТГОВОРНОСТ

Векът на отговорните компании

► В идеалния вариант двете лица на бизнеса - стремежът към печалба и отговорността пред обществото, са в баланс

Все повече компании у нас възприемат философията, че от ключово значение е това, което правим за другите

Мислите ли, че компанията трябва да са по-отговорни? По-чувствителни ли сте към социалните и екологичните въздействия на това, което купувате? Считате ли, че служителите се нуждаят от по-добра работна среда? Ако смятате, че отговорите на тези въпроси са "да", тогава определено става дума за т.нар. корпоративна социална отговорност (КСО). Тя има твърде дълга история - вековна, а според някои дори хилядолетна и различни проявления във времето.

Днес КСО се опира на разбирането, че всяка компания, освен да се грижи за собствената си печалба, трябва да допринесе с нещо и за обществото. Не е важно само да се постигне добра печалба, за да се удовлетворят акционерите, компаниите вече трябва и да са по-отговорни - към служителите си, икономическата среда и обществото. С две думи казано - целта е светът да стане едно по-добро място за живеене.

Има и против

Няма да е честно, ако пропуснем да споменем, че КСО си има и своите критици, които оспорват нейните ефекти. Въпреки това днес в развитите страни почти няма компания, която да не практикува корпоративна социална отговорност. Искат я всички - и бизнесът, и

Ани Коджаиванова
ani.kodzhaivanova@pari.bg

синдикатите, и работодателите, и неправителствените организации, и правителствата. Тя вече е по-скоро норма, отколкото екстра.

Що е то?

Отговорното предприемачество, най-общо казано, са дейности и практики, които фирмите доброволно са въвели в дейността си и с които допринасят за различни социални и екологични цели в полза на региона и местните общности. Тези дейности може да бъдат изключително разнообразни, но обикновено се обобщават в четири групи:

- грижа за служителите
- грижа за околната среда
- практики със социален ефект
- производство на качествени стоки и услуги

Най-често срещаните дейности от КСО практиката на компаниите са свързани с грижата за служителите - добра работна среда, конкурентно заплащане, социални придобивки и постоянни обучения. Подкрепата за социално значими събития и дарителството са важни, но е още по-важно компаниите да подпомагат дейности с дългосрочен ефект, а не да залагат на еднократни акции. Зелените политики на компаниите пък в последните години се развиват толкова

„ XXI век ще бъде векът на социалните компании. Колкото повече икономиката, парите и информацията се глобализират, толкова по-голямо ще бъде значението на обществото

Питър Дракър,
Leader Institute

ва бързо и мащабно, че вече започват да живеят собствен живот и извън КСО.

Без принуда

Идеята на КСО лежи върху доброволния елемент - правиш го, защото искаш да помогнеш, защото се чувстваш отговорен, а не защото си длъжен. Затова и тя не е законово регулирана, но пък е намерила отражение в политиките на държавите. В ЕС има множество документи, посветени на тези практики. Европейската комисия ги насърчава, особено тези, които се отнасят до заетостта в предприятията и зачитането на човешките права. България също от година насам има Национална стратегия за КСО до 2013 г. И макар ефектът от нея засега да не е осезаем, неправителственият сектор смята, че тази стратегия има значение и че с времето тя ще се налага сред все повече компании и организации.

Про и контра КСО има и своите противници

► Аргументите в подкрепа на отговорния бизнес са в две насоки - морални и икономически. Привържениците на КСО твърдят, че всяка фирма трябва да добави стойност за обществото, тъй като разчита именно на него, за да осъществява дейността си.

► От друга страна, това носи икономически ползи - по-лоялни клиенти и служители, по-добър имидж на компанията.

► Критиците обаче смя-

тат, че КСО е вредна. Още през 60-те икономистът Милтън Фридман казва, че единственият стремеж на фирмите трябва да е печалбата. И днес неговите последователи твърдят, че като дават средства за дейности, които намаляват тази печалба (като КСО), компаниите правят света по-беден, в което няма нищо отговорно.

► Други аргументи определят КСО просто като скъпа форма на пиар. Това е идеологическата и финансова такса, която големи компании плащат като защита от протести и отвлечане на вниманието. Например от лошите корпоративни резултати.

ЛЕЯРСКИ,
ВАЛЦОВАНИ
И ПРЕСОВАНИ
ПРОДУКТИ

ALCOMET
providing opportunities

Добрите идеи се нуждаят
от гъвкави ресурси.

II Индустриална Зона
Шумен 9700
Тел.: (054) 858 601
Факс: (054) 858 688
office@alcomet.eu

www.alcomet.eu

AstraZeneca - идеи, вдъхновяващи живот

За своите социално отговорни проекти в България компанията е удостоена с редица престижни награди

■ КОИ СА ASTRAZENECA

■ AstraZeneca е сред водещите научно-изследователски фармацевтични компании в света с лекарствени средства в седем големи терапевтични области – онкология, сърдечно-съдови, стомашно-чревни и белодробни заболявания, заболявания на централната нервна система, интензивно лечение и анестезия.

■ В България AstraZeneca присъства повече от 40 години в лицето на своите предшественици Zeneca PLC и ICI и е първата мултинационална компания в страната, създала собствен научен

отдел.

■ В световен мащаб всеки работен ден AstraZeneca инвестира над 20 милиона щатски долара в областта на разработването и проучването на нови медикаменти. Част от научните открития на компанията са удостоени с Нобелови награди, а продукти на компанията са получавали престижни награди като продукт на хилядолетието, две кралски награди за лекарствено откритие и технологии и фармацевтичен продукт на годината.

Удовлетвореността и ангажираността на служителите на AstraZeneca намира израз и в отличаването на компанията две поредни години за „Най-добър работодател“

Дългосрочен ангажимент на AstraZeneca България е подобряването на здравето и качеството на живот, допринасянето за развитието на образованието и лидерството, корпоративното управление и бизнес етиката.

В съответствие с тази стратегия всяка година компанията разработва програма за Корпоративна социална отговорност като неразделна част от своя бизнес план. Основните направления в програмата са: образователни кампании за здравословен и активен начин на живот, подкрепа за разгръщане потенциала на младите хора в България, подпомагане на българското изкуство, култура и спорт, подпомагане на нуждаещи се групи от обществото чрез активна дарителска практика.

С грижа за здравето

• През 1999 г. инициира съвместно с фондация „Борба с рака“ и Национален онкологичен център първия в България скринингов проект, положил основата на ежегодни кампании за борба с рака на гърдата, които продължават да се реализират вече над 10 години и целят да информират обществото, че ранната диагностика може да бъде животоспасяваща, и да призват българките към профилактика и навременна грижа за своето здраве.

• Осигуряване на модерно медицинско оборудване за болници с цел достигане на по-високи здравни стандарти и повишаване качеството на здравните услуги за пациентите.

• Световен ден за борба с астмата - организиране на профилактични пунктове за

безплатно тестване на функцията на белите дробове, организирани в София, в сътрудничество с Българското дружество по белодробни болести и Асоциацията на пациентите с респираторни заболявания.

• Световен ден на сърцето - ежегодно честван, чрез организиране на пунктове за безплатно измерване на кръвното налягане и холестерола.

Младите хора и бъдещето

• Млади умове в медицината - стипендия учредена от AstraZeneca, първата фармацевтична компания в България, която дава годишни стипендии на талантливи студенти по медицина и фармация в най-големите медицински университети - София, Плевен и Пловдив. Проектът стартира през 2002 г. и се провежда ежегодно в сътрудничество с академичната медицинска общност.

• Мини Нобелова награда за медицина - за десета година съвместно с посолството на Швеция и Стокхолмския институт AstraZeneca присъжда уникална Мини Нобелова награда за медицина за изключителни постижения на млади студенти, завършващи медицина и фармация. Носителят на наградата има възможност в рамките на една седмица да посети шведски болници и Научноизследователския отдел на AstraZeneca в Содерталие;

• Майсторски класове по фармация и здравеопазване

на Българския форум на бизнес лидерите под патронажа на принца на Уелс.

Подкрепа на българската култура и спорт

• В областта на културата компанията е изградила дългогодишно партньорство със Съюза на артистите в България, като оказва подкрепа за закупуване на животоспасяващи медикаменти и лечение на членовете на съюза. Подпомага млади таланти музиканти от Нов симфоничен оркестър и редица проекти като: „Родина“, промотира българския фолклор в светлината на присъединяване към Европейския съюз, проект „Вяра на Теодоси Спасов и Николина Чакърдъкова, постановката „Безпамятна любов“ на театър „Искри и сезони“.

„Фармацевтичната компания AstraZeneca е основен партньор на Съюза на артистите в България при създаването и дейността на Здравния фонд, с който се подпомага една от най-важните социални функции на организацията, а именно грижата за духовното и физическото здраве на нацията“, казва Христо Мутафчиев, председател на Съюза на артистите в България.

• Компанията подкрепя реализацията на кръг от Световната купа по спортна аеробика и международния младежки шампионат, както и Националния фестивал по бойни спортове „Млади приятели на полицията“.

„Спортната аеробика е срав-

нително млад спорт, наситен с много динамика и красота. Изключително подходящ е за подрастващите, които със системни занимания растат здрави, възпитават се на дисциплина и трудолюбие, изграждат физически и волеви качества. През годините нашата организация – Съюз по аеробика, е подпомагана от редица компании при организирането и провеждането на състезания. Една от тези фирми е „АстраЗенека“. Чрез своята подкрепа тя изразява и социалната си агажираност към младото поколение на България. Благодарим от сърце на ръководството на „АстраЗенека“ за дългогодишното ни сътрудничество и положителното отношение към нашата спорт“, казва Йорданка Благоева, председател на Съюз по аеробика България.

За своите социално отго-

ворни проекти в България, компанията е удостоена с редица престижни награди – Бизнес оскар за „Най-добра програма за Корпоративна социална отговорност в Европа“ на международни бизнес награди Стиви, „Инвеститор в обществото“, „Инвеститор в човешкия капитал“ и „Маркетинг, свързан с кауза“, награди за отговорен бизнес, ежегодно присъждани от Българския форум на бизнес лидерите.

Последните две години AstraZeneca България спечели и приза „Най-добър работодател“ в категорията Малки и Средни компании в проучването на Hewitt Associates, специалната награда за „Работодател с най-добри социални практики“ и се нареди сред водещите пет най-добри работодатели в Централна и Източна Европа за 2009/2010 г.

През септември 2010 AstraZeneca отбеляза десетата годишнина от честването на Световния ден на сърцето

Традиционно служителите на AstraZeneca се включват в дните на доброволчески труд, като освежават построената от компанията детска площадка в Зоологическа градина София

Международните компании задават тона за социално отговорен бизнес у нас

Най-разпространените практики сред българските фирми са грижата за персонала, екоинициативите и благотворителността

Големите международни компании са най-активни и инвестират най-много в практиките на корпоративната социална отговорност, следвани от по-големите български компании. Това показват изследванията и наблюденията на неправителствените организации, които работят в сферата на КСО.

Това, разбира се, не е изненадващо, тъй като международните компании, които присъстват в България, пренасят политиките, които водят компаниите майки в ЕС или други части на света.

От друга страна, именно големите са тези, които могат да си позволят да отделят повече средства за КСО. По-малките обаче често са по-находчиви и по-креативни. Те реагират по-бързо и са по-гъвкави на каузи на местно ниво.

Най-познатите практики

Обученията и грижата за персонала са най-широко застъ-

пените дейности на корпоративна социална отговорност при българските компании, следвани от акциите за грижа за местната общност чрез благотворителност.

Най-големите дарители у нас естествено са мобилните оператори, банките, едрите производители и други големи компании. Средствата са насочени предимно за проблемните социални сфери - домове за деца, за възрастни хора, организации за хора с увреждания и т.н.

Екопрактики навсякъде

Зелените практики добива широка популярност в последните години. Те са разпространени и при малки, и при големи. Така например Пощенска банка си има Зелен борд - вътрешен екип, който отговаря за цялостната екополитика на банката - от външни акции като залесяване и почистване на паркове до вътрешната политика, която включва например ползване само на сертифицирана рециклируема хартия. Подобна екополитика водят и останалите банки у нас, като някои са по-активни в тази сфера, докато други залагат на под-

► Големите компании все още задават тона на корпоративната социална отговорност, но по-малките вече ги следват

крепата на социално слаби групи. Има и много добри примери и сред по-малките играчи. Една малка пекарна като столичната JoVan обаче също има зелена политика, съобразена, разбира се, с ма-

щаба и с възможностите ѝ.

Слаби страни

Сред спонсорствата и благотворителността по-малко застъпено е подпомагането на културни инициативи.

Здравните каузи пък са приоритет почти само на фармацевтичния и козметичния сектор.

Най-неразвити са практиките, които простираат КСО към веригата доставчици

- практики за налагане на КСО критерии при избор на партньор и мотивирането по този начин на разпространение на отговорния бизнес отвъд фирмата.

Ани Когжаиванова

Находчивост Някои добри практики

► Няколко компании в България инвестират в изграждане на детски площадки. От "Сименс България" пък са стигнали по-далече с проекта за изграждане на детска градина за

нуждите на работещите в компанията.

► Туристическа агенция "Одисея-Ин" води активна кампания за реконструкцията на запустялата хижа Ехо в красивия Централен Балкан и превръщането ѝ в устойчиво управляван обект.

► Козметичната компания AVON от няколко години

води активна кампания в обществена полза за профилактика на рака на гърдата.

► УниКредит Булбанк бе отличена при последните награди за КСО на Български форум на бизнес лидерите заради проекта си "Национална зелена кампания". Любопитното е, че никой не е чувал за него,

защото банката е предпочела да вложи всички средства в кампанията вместо в рекламата ѝ.

► Добър пример за различна концепция за КСО в сферата на вътрешните комуникации е кампанията "Фирменото доброволчество като форма на тимбилдинг" на "М-Тел".

Фирмено хранене

Дайте енергия на Вашите работници,
за да дадат сила на Вашия бизнес!

www.viveta.bg

e-mail: office@viveta.bg

тел.: 02/ 836 00 71

тел./факс: 02/ 938 10 96

Инвеститорите търсят социално отговорни компании

► **Госпожо Христова, от колко време имате КСО практики и защо решите да ги въведете?**

- ИХБ като корпоративна структура включва доста разнообразни по характер и размер дружества. Голяма част от тях притежават дългогодишна история и традиции, понякога на 60, 70 или дори 100 години. Политиката и практиките за КСО представляват само част от усилията на ИХБ за консолидиране, управление и развитие на дружествата от портфейла. Преди 1989 г. в много от компанията е имало широко разгърнати социални програми и придобивки. През 90-те години, в периода на трудни трансформации и стабилизация те нямаше как да са приоритет за дружествата, но никога не са оставали извън обсега на вниманието на управлението на холдинга. Като цяло ИХБ следва политика на реструктуриране, оздравяване и развитие на предприятията, с отчитане на традициите им и съществуващите добри практики. Ето защо след 2002 г. едновременно с икономическата стабилизация започнахме да отделяме по-голямо внимание и на социалните проблеми и корпоративната отговорност, и то не като самоцел, а като част от цялостната ни стратегия за развитие на групата.

► **Вие сте едни от първите компании, които имат и отчетност на тази дейност. Защо е важно това?**

- Първият ни отчет по КСО написахме с годишния си отчет за 2005 г. Разбрахме, че инвеститорите започват да следят представянето на компанията и в областта на

КСО и че за много от тях е важно да инвестират в социално отговорни компании. Вече имаше практика на чужди компании в отчитането на КСО практики. Първият ни отчет е изготвен по най-добрите практики според проучване на KPMG за съдържанието на КСО отчети на големите публични компании в света от 2004 г. От 2006 г. има секция "Социална отговорност" на интернет страницата на ИХБ. През 2007 г. спечелихме приз за най-добра компания при предоставяне на информация за корпоративна социална отговорност в категориите: корпоративно управление, екологична и социална политика от изследване, проведено от PFS Program и Института за икономическа политика.

► **Какви конкретни практики на КСО и в кои области развивате?**

- Политиката на ИХБ в областта на КСО се основава на спазване на законодателната база, европейските норми за здравословни и безопасни условия на труд, професионална квалификация и преквалификация, възможности за професионално развитие и израстване, опазване на околната среда, създаване на добра корпоративна култура, дух на съпричастност и лоялност към фирмата.

► **Как помагат КСО практиките на вашия бизнес?**

- Стратегията за КСО практиките подкрепя много от бизнес целите на ИХБ. Поддържането и повишаването на квалификацията на служителите и работниците е фактор за подобряване производителността на труда.

Повишаване мотивацията на служителите и работниците, екипната работа и подобряването на микроклимата спомагат за успешното управление на човешките ресурси. Добрите КСО практики допринасят за поддържане на висок рейтинг на дружествата и удовлетворяване изискванията на клиентите и за поддържане на високо качество и безопасни продукти. Като цяло КСО подпомага стратегическите бизнес цели за устойчиво развитие на компанията. КСО практиките за дъщерните дружества се залагат в годишните бизнес планове.

► **Какъв е ефектът за местните общности от вашите КСО дейности?**

- Повечето от дружествата от портфейла на ИХБ са структуроопределящи за икономиката на страната и с голяма социална значимост за регионите, в които се намират. В областта на корабостроенето например след фалита на Варненската корабостроителница строителството на нови кораби бе преустановено за повече от 7 години, повече от 5000 души загубиха работата си, а много подизпълнители фалираха. Чрез инвестициите на ИХБ в "Булярд корабостроителна индустрия" бе възстановено корабостроенето в България. Преди кризата от 2008 г. в завода работеха 1200 души на трудов договор и на територията му бяха заети повече от 850 души като подизпълнители, като бяха ангажирани и значителен брой доставчици в цялата страна. Към днешна дата заетите са над 700 души по трудов договор и 500 души като подизпълнители. В друга приоритетен отрасъл с дълбоки традиции - машино-

строенето, целта ни беше да съхраним производствените мощности и квалифицирания персонал и на базата на утвърдени конкурентни продукти да запазим част от съществуващите пазари и да навле-зем на нови. Този подход гарантира устойчиво развитие на дружествата ни и възможност за инвестиции в нови проекти и създаване на нови работни места. Като резултат в ЗММ "България холдинг" към днешна дата работят повече от 700 души, а групата се утвърди като водещ производител на универсални стругове в Европа и продукцията ѝ се продава по целия свят.

► **Оценяват ли служителите усилията ви и грижите за тях? Наблюдавате ли по-голяма лоялност, по-ниско текучество и т.н. заради КСО практиките ви?**

- Да, определено.

► **Затрудни ли кризата тези дейности?**

- Кризата се отрази негативно както на приходите, така и на печалбата на дружествата и това доведе до ограничаване на средствата, отделяни за дейности по КСО, но не и тяхното спиране. За съжаление се наложиха и големи съкращения на персонала. За цялата група в момента заетите в дъщерни и асоциирани дружества са около 1900 души, а през 2005-2008 г. са били около 3000. В машиностроителния бранш например персоналет бе намален с 50% - от 1500 души към септември 2008 г. заетите към септември 2010 г. са 720. В корабостроенето намалението е по-малко - от 1200 души през септември 2008 г., в момента работят 720 души.

ВИЗИТКА

- Богомила Христова е директор за връзки с инвеститорите в "Индустиален холдинг България АД" от 2002 г.
- Работи в областта на връзки с инвеститорите, търговия с ценни книжа, финансови анализи, корпоративно управление, комуникации и връзки с обществеността.
- Председател на УС на

Българската асоциация по връзки с инвеститорите и представител на БАВИ в международната организация по връзки с инвеститорите (GIRN), член на Националната комисия по корпоративно управление, член на управителния съвет на Клуба на стипендиантите на Фондация "Буров".

КСО практики на "Индустиален холдинг България" АД

ИХБ и дружествата от групата организират различни мероприятия в зависимост от нуждите и традициите в съответната фирма и бранш. Ето някои от тях:

Мероприятия, насочени към жените: мамографски прегледи, предимство при ползване на отпуск.

Кариерно планиране на служителите и обучения: Всяко дружество от групата има стратегия за развитие и обучение на своите служители. Кариерно планиране посредством курсове, обучение за служители и работници на предприятието, осигуряване на стаж, практика за студенти и ученици от специализирани училища и висши институти. Посещениата на различни специализирани курсове и вътрешнофирмени обучения, професионални обучения за поддържане квалификацията

Околната среда: ИХБ следи за въздействието върху околната среда, което имат производствата в групата. Изискват се от дъщерните дружества ежегодно в своите бизнес планове да докладват за оценка на влиянието върху околната среда и мерките, които се предприемат в случай на

отрицателно влияние.

В различните дружества от групата се измерват различни показатели за количествено въздействие върху околната среда в зависимост от отрасъла. Приемат се програми за намаляване на вредните емисии, план за управление на отпадъците и др. "Елпром ЗЕМ" е сертифицирано по ISO 1400, а "Леярмаш" са в подготовка за сертифициране.

Всички инвестиционни проекти се одобряват от органите по опазване на околната среда - общински служби, РИОКОЗ, РСПБ, РИОСВ и др.

Всички решения за нови проекти и инвестиции са съобразени с изискванията за опазване на околната среда.

Заинтересовани лица: Заинтересованите лица на ИХБ и дъщерните му дружества са акционерите, работещите, контрагенти - клиенти и доставчици, местната общност и обществото като цяло.

ИХБ се стреми да налага политика на **коректни трудови взаимоотношения с работещите**. В дружествата от ИХБ не се използва детски труд, както и принудителен труд, а допълнителният труд се

заплаща. Спазват се изискванията и добрите практики за съотношение труд и почивка и се стимулира реалното ползване на полагаемите се отпуски през годината.

Възнагражденията се определят по единно утвърдени обективни критерии и се заплащат в срок заедно с дължимите социални и здравни осигуровки. Където е възможно е организирано столово хранене, в друга гаде се дават средства за поевтиняване на храната. На работещите в рисковата среда се дава безплатна и подходяща храна.

Не се допуска дискриминация на работното място по полов, етнически, религиозен или политически признак. Предоставят се равни права и възможности за работа, развитие и кариера в зависимост единствено от квалификацията, личните качества и постигнатите резултати.

Мениджмънтът поддържа добри взаимоотношения с професионалните организации и откликва на викаранията им по отношение правата на работещите. В 40% от дружествата има сключени колективни трудови договори, като в повечето от тях договорените условия са по-благоприятни

от нормативно определени по Кодекса на труда.

В "Булярд корабостроителна индустрия" представител на синдикалната организация е член на надзорния съвет на дружеството.

В никое от дружествата няма забрана за работещите за членство в организации с нестопанска цел, партии или други неформални групи. Разбира се, не се толерира и подкрепя принадлежността към организации, проповядващи идеи, противоречащи на морала и обществено признатите норми за социална отговорност.

ИХБ се стреми да поддържа **здравословни и безопасни условия на труд** в дружествата си.

Всички дружества са одитирани за условията на труд съгласно изискванията на българското законодателство, а всяка година се правят замервания на работните места и оценка на риска. Правят се предписания в случай на необходимост и неизправностите се отстраняват своевременно.

Като цяло нивото на трудови злополуки може да се характеризира като ниско. Общо за групата трудови злополуки са претърпели 1% от заетите.

ИХБ и дружествата от групата поддържат взаимоотношения с над 1600 **контрагенти** - фирми и лица от целия свят. Клиенти на групата са над 700 фирми и граждани от над 70 страни. Стремим се да бъдем честни и почтени бизнес партньори, като поддържаме традиционно коректни отношения с доставчици и клиенти, като спазваме договорените условия и изпълняваме задълженията си.

Стремим се да поддържаме добри взаимоотношения **с държавната и общинската администрация** и да съдействаме за благоприятното развитие на бизнес климата в страната. Много от мениджърите в ИХБ и дружествата ни са обществено ангажирани и членуват в обществени неформални организации в страната и чужбина.

Академична общност: С цел привличане на кадри от една страна и подпомагане на обучаващи се млади хора в повечето дружества има приети практики за отпускане на стипендии на ученици и студенти, както и осигуряване на стажове в самите заводи. Възстановени бяха практиките за студенти по специалност корабостроене за Варнен-

ския технически университет и за учениците от Морска гимназия Варна.

Дружествата поддържат активни взаимоотношения с Варненския технически университет, Софийския технически университет, Университета за национално и световно стопанство и Висшето военноморско училище, Варна. В "Елпром ЗЕМ" и "Булярд КИ" са разработени нови програми за привличане и развитие на млади специалисти по четирите степени - от стипендия, през бакалавър, магистър до докторантура чрез поемане на разходите за обучение и осигуряване на работно място.

ИХБ подкрепя организации и инициативи с обществено полезни каузи: ИХБ е настоящател на Фондация "Атанас Буров". Отделят се средства за благотворителни каузи или по друг начин подпомагат нуждаещи се. Някои от последните инициативи: ИХБ участва в дарение в инициатива "Топла кухня на Столичната община" през 2008 г., дарения на детски домове. КРЗ Порт Бургас отделя средства за подпомагане дейността на ОДЗ, общини, домове за сираци.

ДЪЛГИЯТ ПЪТ НАПРЕД

► Най-сериозният пропуск на компаниите е, че често подкрепят инициативи "на парче", без да имат стратегия за дългосрочните ефекти от КСО дейността си

СНИМКА SXC.HU

Или колко отговорен е българският бизнес в сравнение с други страни

Въпреки че има своите критики, социалната отговорност безспорно е много развита сред западните

компани. Къде е България спрямо тях и спрямо други страни в региона, е сложен въпрос. Трудно е да се изведат критерии за сравнение, казват представители на неправителствения сектор, които следят и се занимават с корпоративна социална отговорност (КСО).

Оптимист

"Истината е, че тези практики навлязоха у нас преди няколко години като един вид "мода", но с времето започнаха да се налагат като осъзната необходимост", казва Красимира Величкова от "Български дарителски форум". Организацията

Партньори Кой помага на бизнеса

► Естествен партньор на компаниите в сферата на КСО са неправителствените организации.
► В последните години у нас има редица примери за добро сътрудничество като това между

Първа инвестиционна банка и фондация "Работилница за граждански инициативи", "Глобул" и фондация "Щедро сърце", "Овергаз" и фондация "Млада България" и т.н.
► Организацията подпомагат дейността на компаниите с идеи, хора, обучения. В същото време от тях бизнесът може да получи ценни консултации за избор на

ефективна и важна кауза, която да подкрепят. Фирмите често пилеят енергия, а и пари неефективно, спонсориратки разнородни събития, но с тотално различна насоченост. В крайна сметка това носи само моментен ефект. По-добре е компаниите да работят за една кауза, но дългосрочно, смятат от НПО сектора.

работи в партньорство с компани в сферата на КСО и особено в дарителските инициативи.

Според нея процесите у нас се развиват бързо в положителна насока. "Нараства броят на компаниите, които внедряват отговорни практики в работата си, нарастват инвестициите в тях, променя се и мисленето. Ако преди време повечето дейности бяха хаотични и "на парче", сега все повече фирми си изработват дългосрочни стратегии, формулират си ясни цели в конкретни области и се интересуват от ефектите от своята дейност", добавя тя.

Песимист

По-песимистично гледа на нещата Елица Баракова от фондация "Помощ за благотворителност в България". Тя казва, че най-ясен отговор дават проучванията. Едно такова през 2008 г.

за жалост дава на България само най-ниските оценки по петобална скала на постиженията, докато страни като Унгария и Полша получават средни оценки, а Великобритания - само най-високи.

"Ако ме питате какво чувствам, че е положението от погледа си тук и навън по време на конференции и срещи, мисля, че в последните години има движение, има малко по-сериозно отношение. Но ако трябва да дам само един отговор, да, изоставаме. Но с кое не е така", казва Елица.

И двете обаче са категорични, че най-сериозният пропуск на компаниите е този, че най-често действат хаотично. "Проблемът е на ниво управление или стратегии. Все още масово липсва добро планиране на КСО, оценка на въздействието, което компанията има върху средата, поставяне на цели, които са измерими - с

индикатори за успех, с числа", казва Елица Баракова.

Кризата като помощник

Според Красимира Величкова пък икономическата криза, от една страна, е свила бюджетите на компаниите за КСО, но от друга, ги е направила по-чувствителни. Напоследък се наблюдава повече планиране, повече заинтересованост от ефектите на дейностите. Мнозина започнаха да си правят и отчети, което е много важно в КСО. Кризата направи компаниите по-креативни, накара ги да търсят и партньорства в лицето на НПО сектора и още повече да ангажират своите служители за социалните каузи, които са избрали", казва тя.

Така българските компании всъщност са на правия път, остава само да го извървят.

Ани Когжаиванова

Фирмено хранене

нашата гаранция за качество:

**НЕ ПЛАЩАТЕ,
ако не сте доволни от храната!**

www.viveta.bg

e-mail: office@viveta.bg

тел.: 02/ 836 00 71

тел./факс: 02/ 938 10 96

Даренията са все повече въпреки кризата

Компаниите полагат сериозни усилия от езика им да изчезне изречението "помагаме на един социален дом"

Корпоративната филантропия най-често се изразява под формата на дарителство. Обемът на даренията и броят на компаниите, които даряват, отбелязват постоянен ръст въпреки кризата, отчитат организациите от неправителствения сектор. Данните на "Български дарителски форум" показват, че ако броят на даряващите компании през 2006 г. е бил между 700 и 800, през 2009 г. той вече надхвърля 1200. През 2008 г. общият обем на дарените средства е бил около 40 млн. лв., като 65% от тях са дошли от частния сектор. През 2009 г. те са 45 млн. лв., като делът на компаниите вече е набъбнал до 70%.

Променя се моделът
Фирмите вече полагат усилия от езика на компаниите да изчезне изречението "помагаме на един социален дом". Вече има истински дългосрочни инвестиции.

Влагат се пари не в скъпа и неефективна битова грижа, например за изоставените деца, а в тяхната интеграция в обществото. Все по-често компаниите търсят съдействие от организациите, за да постигнат по-сериозен ефект и за да изработят дългосрочна стратегия на акциите си.

Засилва се и тенденцията на отчетност и измерване на ефектите, което говори за нарастващата отговорност на компаниите към дарителството. Освен това фирмите започват да ангажират и своите служители в тази област. Те ги стимулират да участват в избора на кауза и да работят за нея, а не просто да се взимат решенията на ниво мениджмънт.

Видимост срещу дискретност

Дарителството е една от най-популярните и в същото време най-критикувани форми на корпоративна социална отговорност. Популярна, защото бързо привлича внимание и признание. Критикувана, защото именно поради това, че не една и две компании я използват като начин да се рекламират.

Някои смятат, че дари-

► Компаниите все по-често стимулират своите служители да работят за избрана кауза, вместо само да я финансират

СНИМКА SXC.HU

телството трябва да бъде много дискретно и да не се използва за имиджови дивиденди. За други пък по-важен е ефектът. "Ние смятаме, че не е лошо компаниите да ползват даренията и за свои цели - като например да се покажат като добър работодател, да привлекат най-добрите студенти, да накарат града да говори с добро за тях, казва Елица Баракова

от фондация "Помощ за благотворителност в България". По думите ѝ това гарантира дългосрочния интерес към дарението от страна на фирмата. Ако те не печелят нищо от дарението - няма да го правят", допълва тя.

Баланс на интересите

Естествено получателят трябва да бди за общест-

вения интерес - да има баланс с частния. Не би трябвало медийният шум да надвишава положителния ефект за дадената група хора. Е, у нас няма такава опасност. "Компаниите имат сериозни трудности при отразяването на дарителските акции. Медийните се страхуват да не им правят скрита реклама. Това е малко обезсърчително за фирмите, обясня-

70%

► от общо 45 млн. лв., дарени през 2009 г., угват от компаниите

1200

► са компаниите, които през 2009 г. са реализирали някакво дарение, сочат данните на неправителствения сектор

ва Красимира Величкова от Български дарителски форум. Повечето от тях не даряват само заради медийния шум, но пък той би ги стимулирал още повече", допълва още Величкова. Хубавото е обаче, че въпреки това обемите на даренията растат, а отношението в обществото към подобни кампании се променя бавно, но затова пък сигурно. □

"Алкомет АД" залага на грижата за служителите и социалните ползи за региона

Три пъти носител на приза "Дарител №1" на община Шумен

ALCOMET
providing opportunities

Един от основните производители на алуминиеви продукти на Балканите - "Алкомет" АД, е пример за динамично разрастваща се компания, която залага и на добрите практики на корпоративната социална отговорност в своето развитие. През последните години компанията въвежда все повече от тях - както вътрешнофирмените инициативи, така и отговорността на компанията пред обществото.

Отговорност пред служителите

„Акцентът на вътрешнофирмената ни политика

обхваща дейности, насочени към повишаване мотивацията на служителите и работниците. Създаваме работна среда, която осигурява безопасни и здравословни условия на труд, както и възможност за развитие и усъвършенстване на персонала", казва Иван Динев, директор "Връзки с инвеститорите" на компанията.

Според него така са постигнали по-висока производителност на труда, по-добро качество на продукцията, а текучеството е спаднало. С 25% е спаднал и броят на напусналите по собствено желание служители.

Социални придобивки

"Алкомет" АД е разработило и добър пакет от различни социални придобивки за своите служители. Това са безплатна медицинска помощ, транспорт, храна и т.н.

Във вътрешнофирмената политика не са пренебрегнати и семействата на служителите, като за тях фирмата организира семейни празници, подпомага служителите с първокласници и договаря с общината преференции по приема на децата в детски ясли и градини.

Компанията има и гъвкава политика за работното време на младите майки и бременните служители.

Обучение

За една динамична компания е важно служителите ѝ да се развиват и доквалифицират. Ето защо приоритет в

програмата за КСО на "Алкомет" АД имат практиките и стажове в дружеството.

През 2010 г. над сто студенти от Германия, Словакия, Турция и България са провели в компанията своите специализиращи или следдипломни практики и краткосрочни стажове, а ученици от специализирани училища идват в предприятието за производствена практика.

Три последователни години "Алкомет" АД участва активно и в инициативата "Мениджър за един ден", като всяка година ученици прекарват един работен ден в различни сектори на компанията.

В полза на обществото

Като социално отговорна компания "Алкомет" АД от години подкрепя и редица проекти в областта на културата, изкуството, здравеопазването,

образованието и спорта, с което цели подобряване средата на региона. През 2010 само някои от примерите са проектът "Сияйна зора" за подпомагане интеграцията на хора с увреждания от "Дом Лозево" и проектът "България без граници", посветен на укрепването връзките на българските общности от Украйна с България.

Компанията се включва активно и в регионалните образователни проекти с общините от област Шумен.

За "Алкомет" АД е важна и подкрепата на спортните инициативи за децата - баскетбол и футбол. Компанията е помагала и за оборудването на физкултурни салони в училищата в малките общини в област Шумен.

Дарителство

Програмите за дарителство като част от КСО също не са пренебрег-

нати от "Алкомет" АД. Политиката на фирмата е да предлага ефективна подкрепа на нуждаещите се по ненаатрапчив начин. Дарителската програма на дружеството за 2010 г. е в размер на 120 000 лв.

Тези средства са разпределени за стипендии на деца сираци, за подкрепа на болни деца и възрастни хора, за деца и младежи с увреждания, както и за националната инициатива "Българската Коледа". Три години подред компанията е носител на приза на община Шумен - "Дарител №1".

"Като резултат от тригодишната ни дейност в областта на КСО постигнахме по-добри икономически резултати, повишихме ефективността на управлението и постигнахме по-добър имидж пред клиенти, доставчици и финансови институции", казва Иван Динев.

Good ideas need flexible resources.

Стамен Тасев, изпълнителен директор на Българския форум на бизнес лидерите (БФБЛ)

Значението на отговорния бизнес расте

СНИМКА ЕМИЛИЯ КОСТАДИНОВА

През последните две години се забелязва тенденцията за увеличаване активността на малки и средни по големина компании

► **Господин Тасев, БФБЛ работи активно с компании в сферата на корпоративната социална отговорност. Защо се насочихте точно към КСО?**

- Искрата на КСО в България преди единадесет години я запали Българският форум на бизнес лидерите. Тази дейност е много важна за компаниите и развитието на бизнес средата. Форумът е създаден през 1998 г. именно с основната цел да популяризира корпоративната социална отговорност и етичния бизнес сред бизнеса и обществото в България.

За дванадесет години работа се утвърдихме като една от най-активните и авторитетни асоциации с проекти, обхващащи сфери като доброто корпоративно управление, бизнес етиката, борбата с корупцията, образованието, здравеопазването и околната среда.

► **Какви дейности развивате?**

- Гордеем се с редицата стойностни проекти, реализирани от БФБЛ, като Стандарта за бизнес етика, подписан вече от над 1200 компании от цялата страна, наградите за отговорен бизнес, които се радват на огромна популярност, проекта "Майсторски бизнес класове", от които са се възползвали над 12 000 студенти през годините, ежегодното форумът организира и благотворителен бал, средствата от който и тази година ще се дарят за финансиране на безплатни ин витро процедури за финансово затруднени български семейства и за повишаване осведомеността и превенцията срещу рака на гърдата чрез безплатни профилактични прегледи.

► **Какви практики на КСО съществуват в момента сред българските компании и покрит ли е целият спектър от КСО дейности?**

- Компаниите на българския пазар реализират разнообразни КСО проекти и практики, включително етично бизнес поведение, грижа за служителите, обществото, околната среда и младото поколение. Ежегодно около 60 проекта се състезават за отличие в шест категории на традиционните Награди за отговорен бизнес на БФБЛ, а именно "Маркетинг, свързан с кауза", "Инвеститор в обществото", "Инвеститор в околната среда", "Инвеститор в човешкия капитал" и "Инвеститор в знанието".

За миналогодишното издание на наградите най-

много номинации постигна в категорията "Инвеститор в обществото". Най-малко на брой бяха проектите, номинирани в категорията "Инвеститор в човешкия капитал". Въпреки това прогресивното увеличаване в разнообразието на проекти, което наблюдаваме, е доказателство за нарастването на значението на социалната корпоративна отговорност за бизнеса в България.

► **Какво прави държавата, за да стимулира развитието на КСО, и как още може да помогне?**

- В България звеното на държавната власт, занимаващо се със стимулиране и развитие на корпоративната социална отговорност, е Министерството на труда и социалната политика. Към него е създаден Консултативният съвет по въпросите на КСО, който да изгражда националната стратегия и политика в тази сфера.

Към момента държавата не е направила много в това отношение, но може, например като възпитава бъдещите бизнесмени и предприемачи в духа на корпоративната социална

„Държавата може да възпитава бъдещите бизнесмени и предприемачи в духа на корпоративната социална отговорност“

отговорност и в ценностите на отговорния бизнес.

В образованието е необходимо да се акцентира върху теми като що е то етичен бизнес, що е то корупция, какво означава корпоративна социална отговорност и защо корпоративната социална отговорност трябва да бъде заложена в управленската програма на всяка компания без значение от сферата ѝ на дейност или големината по брой служители и приходи.

► **Какъв е профилът на компаниите, при които са най-разпространени дейностите по КСО?**

- Все още най-активни остават големите компании, за които корпоративната социална отговорност

отдавна е утвърдена част от бизнес стратегията им. Сред тези компании фигурират както български, така и чуждестранни.

През последните две години се забелязва тенденцията за увеличаване активността на малки и средни по големина компании. Отчитайки тази тенденция, създадохме и специална категория в Годишните награди за отговорен бизнес, отличаваща малко предприятия или организация за добра цялостна политика в областта на корпоративната социална отговорност. Такова отличие тази година ще връчим за трети път като доказателство за стремежа ни да насърчаваме малкия и средния бизнес в активното осъществяване на етични практики и социално отговорни инициативи.

Ясен регионален преглед на КСО ангажираните компании няма. В БФБЛ членуват компании от цялата страна, а проектите, номинирани за наградите за отговорен бизнес, са от предприятия и фирми от всички региони на България независимо дали са наши членове.

Ани Коджауванова

„Белла България“ строи по шест детски площадки годишно

Родителите определят местата с най-голяма необходимост от детските кътове

Стотици деца от шест български града са първите, които се радват на щастливи игри на детските площадки „БЕЛЛА“, изградени от хранителния холдинг „Белла България“ в рамките на социално отговорния проект „Повече сигурни места за щастливи игри“. Пързалка, люлка, три клатушки, катерушка и пясъчник, както и озеленени зони за отход с пейки, ще са на разположение на децата във всеки от градовете победители в конкурса за 2010

г. По време на официалното откриване на детския кът в столицата кметът на район „Триадица“ Евтим Евтимов бе категоричен – „Белла България“ демонстрира отговорност и показва достойна за пример грижа за нашите деца.

Проектът на „Белла България“ е реализиран в партньорство с местните власти и се радва на широка обществена подкрепа. Той насърчава активното участие на родителите, които с вота си на сайта www.mestazaigra.bg

определят местата с най-голяма необходимост от нови детски кътове.

Организаторите на социално отговорната инициатива са планирали проектът като дългосрочен. В края на годината „Белла България“ ще обяви старта на следващото гласуване на сайта www.mestazaigra.bg. Тогава посетителите му ще имат възможност да изберат новите шест населени места, в които хранителният холдинг ще построи детските кътове „БЕЛЛА“ за 2011 г.

Визитка Кой е Стамен Тасев

► Стамен Тасев е изпълнителен директор на Българския форум на бизнес лидерите (БФБЛ) от януари 2006 г.

► Преди това е заемал длъжността заместник-министър в Министерството на финансите, бил е и вицепрезидент на Ротари Интернешънъл в Генералното консулство на Република България в Ню Йорк.

► Неговият професионален опит включва ръководни функции на чуждестранните компании Newton Finance Management Group, KPMG/Varents Group, Bulgaria и SONY Bulgaria.

► Стамен Тасев е бил и консултант на Европейската банка за възстановяване и развитие в Лондон, Великобритания, и УНИЦЕФ, Флоренция, Италия. Той е член и бивш президент на "Ротари Интернешънъл" в България, както и член и експрезидент на Харвардския клуб в България.

Хайек vs. Кейнс

► Атрактивно обяснение на двете теории е превърналото се в хит на икономиката rap парче **Fear the Boom and Bust**, което може да се намери в YouTube

ИЛЮСТРАЦИЯ SHUTTERSTOCK

Дебатът „Съкращение срещу стимули“, или как се съживява икономика след срив

„Започнеш ли веднъж да мислиш за растеж, е трудно да мислиш за каквото и да е друго.“ За свят, който наскоро е преживял опустошителната 2009 г., думите на Нобеловия лауреат по икономика през 1995 г. Робърт Лукас са болезнено признание.

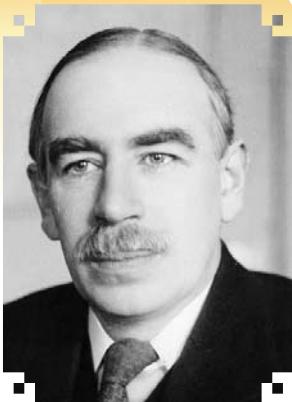
Когато миналата година световната икономика се сви с 0.6% (по данни на МВФ), правителствата започнаха да оценяват какво са загубили и да подготвят програмите, с които да си го върнат. САЩ отвързаха кесията си със 787 млрд. USD и посветваха Европа да последва примера им. Старият континент пък се вслуша в следвоенния си инстинкт и призова към фискално въздържание.

Няколко месеца и стотици милиарди по-късно резултатите не са това, което трябваше да бъдат. Председателят на Федералния резерв (Фед) в САЩ Бен Бернанке намеква за нови стимулиращи пакети, а президентът на Европейската централна банка Жан-Клод Трише заплашва с драконовски съкращения.

Дебатът за мерките, които трябва да изкарат държавните бюджети отново на зелено, е обсебил цялото обществено пространство - от задочните дискусии във Financial Times през специално основания от Джордж Сорос Институт за ново икономическо мислене до бестселърите в икономическите раздели на Amazon и New York Times. А печеливши от цялото сътресение са икономистите, които се превърнаха от фалшиви пророци, предвиждащи 9 от последните 5 рецесии, в истински медийни звезди.

Съкращение и пак съкращение

Когато свободният пазар бъде оставен намира, търсенето и предлагането се уравниават посредством ценовия механизъм. Самокоригиращият се пазар е в основата на разбирането на австрийската икономическа школа, произлизаща от трудовете на Карл Менгер, Фридрих А. Хайек и Лудвиг фон Мизес. За да е валидно горното обаче, държавата не трябва да заблуждава икономическите

► Джон Мейнард Кейнс

играчи и да изкривява пазарната информация чрез стимулиране на определени отрасли. Едва тогава, както казва Хайек в „Пътят към робството“, „ценовата система автоматично регистрира всички релевантни данни“.

За да харчи повече, държавата отнема от възможността на частния сектор да инвестира с презумпцията, че тя знае по-добре накъде да насочи парите. „Икономиките не растат, защото потребителите харчат повече; потребителите харчат повече, защото икономиките растат“, обяснява Питър Фиш в *How an Economy Grows and Why It Crashes*. Икономическият растеж се дължи не на увеличеното търсене, а на увеличеното предлагане, а за да успее частният сектор да произведе допълнителни стоки и услуги, държавата трябва да ореже разходите си.

” Според кейнсианците разрастването на правителствените разходи трябва да компенсира недостига в частния сектор

► Фридрих Хайек

В този смисъл държавата трябва и да спре да „измъква“ хората. „Банкрутът е полезен. По този начин пазарът прочиства икономиката“, пише Фиш.

Досегашната политика на изкривяване на стимулите създаде икономика на печалбата, а „при капитализма трябва да има не само печалби, но и загуби“. Затова в основата на кризата не е свободният пазар, а „поредица от държавни политики“, пише икономистът Георги Ангелов. Той е съставител на „Кой е виновен за кризата? Отговорът на австрийската икономическа школа“. Свиването на държавните разходи е най-поддържаната теза в Европа.

За някои държави, като Гърция, това е единствената алтернатива, за други, като Германия - традиционна политика. Неслучайно най-спряганият за тазгодишен

носител на Нобеловата награда по икономика беше Алберто Алесина - човекът, показал, че намаляването на бюджетния дефицит води до ускорен икономически ръст.

Българският министър на финансите Симеон Дянков също подкрепяше данъчните стимули за сметка на разрастващия се дефицит. Но после тръгна по пътя на акумулиращите се харчове.

Стимули

Цените и заплатите невинно се движат така, че да балансират търсенето и предлагането. Бизнес цикълът, надут от кредитната и инфлационната експанзия, не може да се поправи естествено. Оттук тръгва теорията на доминиращата днес кейнсианска школа (на името на Джон Мейнард Кейнс).

Тя също признава, че при рецесия предлагането надвишава търсенето, но за решение предлага намесата на държавата - разрастването на правителствените разходи трябва да компенсира недостига в частния сектор.

Според носителя на Нобел за икономика през 2008 г. Пол Кругман „рецесията може да бъдат избегнати просто печатайки пари“. Последната му теза е, че американският модел за борба с кризата не е погрешен. Просто размерът му е незначителен.

Дори пазарът да може

” Австрийската школа защитава теорията, че държавата не трябва да заблуждава икономическите играчи и да изкривява пазарната информация чрез стимулиране на определени отрасли

да се самокоригира, „самокорекцията може да се случва твърде бавно и да струва невъобразимо скъпо“, е аргументът на друг кейнсианец, лауреат от 2001 г. - Джоузеф Стиглиц. В „Свободно падане“ той твърди, че ниските лихвени проценти са занижили основния „производствен разход“ на банките - „цената на капитала“. И въпреки това секторът се представи лошо и отчете ниски печалби.

Ирационалното поведение на финансовия сектор се осветлява от книгата на друг Нобелов лауреат - Джордж Акерлоф, и спряганя за тазгодишен носител на приза Робърт Шилер „Animal Spirits: How Human Psychology Drives the Economy, and Why It Matters for Global Capitalism“. Дватама възраждат понятието на Кейнс „животински инстинкт“, за да обяснят „стадовото“ поведение на приеманите от класическата икономика за рационални действащи лица в икономиката.

Идеята е, че хората обикновено не се водят от премерени анализи, а от спонтанно желание за действие и емоционални мотиви като доверие и честност. Така в духа на Кейнс, когато кризата срина доверието в пазарите и инвеститорите се разбягат, ролята на държавата е да се намеси и да наложи нови правила за поведение.

Марина Узунова

Формула

А къде сме ние

► Кейнсианският ефект, който работи, е не увеличаването на разходите, а намаляването на данъците, обяснява икономистът от Центъра за либерални стратегии Георги Ганев. България вече опита варианта с изливането на пари в икономиката.

► Ние имахме кейнсиан-

► Георги Ганев

ски стимул от най-чист вид - резерв, който беше не част от бюджета, а външни пари. По този начин се увеличиха разходите без нуждата от повишаване на данъците, допълва Ганев.

► Поради стопанската активност обаче имахме и намалени приходи.

► Резултатите показват, че стимулният пакет не доведе до очаквания ефект, т.е.

свкупното търсене не нарасна.

► Затова в България по примера на Естония изходът е в овладяването на бюджета и разходите. Това ще подобри конюнктурата в страната и привлече външните капиталови потоци, на които се крепи в момента икономиката.

► А от друга страна, ще се върви и в посоката на ЕС - бюджетна консолидация.